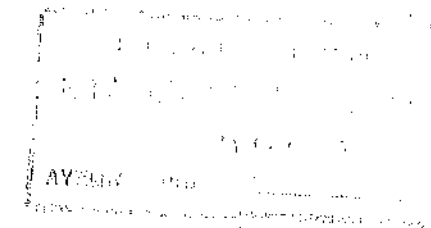

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΚΚΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1890

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΡΕΤΑ

Ἑωτερικοῦ δρ. 10. Ἑξωτερικοῦ φρ. χρυσά 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἑταίρου.

ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς

Σώμα α. ἔτους δρ. ἡ φρ. β. Σώμα β'. ἔτους δρ. ἡ φρ. γ.
Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς ἀπὸ δρ. 10.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ
Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχο-
λῇ, ὁδὸς Φλέσσα, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα
«Ἀνέστη Κωνσταντινίδου».

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Συλλογὸν «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆναις.
Collège «Anaplaseis» Athènes.

Πᾶσι θεωρεῖται πρὸς τὸν Σύλλογον ἡ πρὸς τὸ ταμεῖον
τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς «Ἀνα-
πλάσεως» Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου ἢ πρὸς
τὸν ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Μακρόπου-
λον ἔμπορον.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύονται καὶ μὴ
δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 15 ΜΑΙΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κρίσεις ἐπὶ τοῦ «ἱεροῦ Συνδέσμου» καὶ τοῦ ἴδρυ-
τοῦ αὐτοῦ. — Ζήκουν Ῥώση Μελέτη περὶ τοῦ νεοπλα-
τωνικοῦ πανθεϊσμοῦ καὶ χρηστιατικοῦ θεϊσμοῦ (συνέ-
χεια). — Περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄν-
θρωπον, ὑπὸ Γρ. Γόργου ἀρχιμανδρίτου. — Ὁ πρὸς
τὰ καλὰ ἐνθουσιασμοὶ τοῦ Ὀμήρου, ὑπὸ Λουΐζου
Ἰλίου. — Ἡ ἀνάγκη τῆς προσευχῆς (Β.) ὑπὸ Μιχ.
Ἀβαῖτη ἀρχιμανδρίτου. — Πρὸς τὸν Θεόν, ποιήμα
ὑπὸ Βεν. Ἀβραμοπούλου. — Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα
τῶν μεθημάτων τοῦ πλήρους Δημοτικοῦ σχολείου τῶν
ἀρρένων κατὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ τομασεῖδα. — Ἡ ἱερὰ
Σύνοδος τῆς Ῥωσίας καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλ-
λάδος. — Γ. Τυπάλδου Κοζάκη ἀγόρευσις ἐν τῇ Βουλῇ
περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. — Θερησκευτικὴ
κίνησις ἀπάντησις Ν. Παγίδα. — Βιβλιοθήκη.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΔΡΥΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Α'.

Ὁ κανονισμὸς τοῦ ἱεροῦ Συνδέσμου, αὐτὸ
τὸ ἱερὸν σωματεῖον καὶ ὁ ἴδρυτής αὐτοῦ μη-
τροπολίτης Ἀθηνῶν ἐκρίθησαν ἄλλως ὑπ' ἑλ-
λων, τῶν μὲν ἐπαινούντων, τῶν δὲ καὶ κατη-
γορούντων.

Τοὺς κριτὰς οἰουδήποτε ἔργου, ἐὰν ἐννοή-
σωμεν αὐτοὺς παρατεταγμένους ἀναλόγως τῆς
ποιότητος αὐτῶν κατὰ μίαν εὐθείαν γραμμὴν,
δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρία μέρη, τοὺς
ἄκρους κατηγόρους, τοὺς ἄκρους ἐπαινέτας
καὶ τοὺς δικαίους κριτὰς.

Οἱ πρῶτοι τοῦ δεξιοῦ ἄκρου, ἐὰν ἐξαιρέ-
σωμέν τινας πλαναμένους, οἱ πλείστοι οὐδέ-

ποτε κρίνοντες ἔργον τι ἀποβλέπουσι πρὸς αὐτὸ
τὸ ἔργον, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὴν ἐργάτην.
Εἶνε φίλος τῶν ; ἔχουσι πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν ;
ἐλπίζουσιν ἢ ἔχουσιν ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας ; Ἡ
γλώσσα καὶ ὁ κάλαμος αὐτῶν δὲν παύονται
πλέκοντα ἐγκώμια. Τί λαμπρὸν ἔργον ! τί λαμ-
πρὸς ἐργάτης ! Εὖγε, εἴγε ! Κροτήσατε χεῖρας !

Οἱ δευτέρου τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου, ἐὰν καὶ
ἐκ τούτων ἐξαίρεσωμεν τοὺς ὀλίγους πλανα-
μένους, οἱ πλείστοι οὐδέποτε οὐδ' αὐτοὶ ἐν τῇ
κρίσει τῶν βλέπουσι πρὸς αὐτὸ τὸ ἔργον, ἀλλὰ
καὶ οὗτοι πρὸς τὸν ἐργάτην πάντοτε. Εἶνε ἔχ-
θρος τῶν ; ἔχουσι πρὸς αὐτὸν δυσμένοιαν ;
διεφύσθησαν αἱ ἐξ αὐτοῦ προεδοκίαι τῶν ;
ἀντίκειται εἰς τὰ συμφέροντά των ; Ἡ γλώσσα
καὶ ὁ κάλαμος αὐτῶν δὲν παύονται πλέκοντα
ψόγους. Τί κακὸν ἔργον ! Τί κακὸς ἐργάτης !
αἰσχρὸς ! αἰσχρὸς ! Κροτήσατε πόδας !

Οἱ δὲ τρίτοι καὶ μέσοι, οἱ δίκαιοι κριταί,
αὐτοὶ κρίνοντες ἀποβλέπουσι πρὸς αὐτὸ τὸ
ἔργον. Ὡς εἶνε ὁ ἐργάτης οἰοσθήποτε. Οὔτε ἡ
πρὸς τὸν οἶκτον καὶ φίλον εὐμένεια τοὺς
τυφλοῖ, οὔτε ἡ πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντικεί-
μενον δυσμέθεια τοὺς παρασύρει οὔτε τὸ τα-
πεινὸν ἀνάστημα περιφρονοῦσιν, οὔτε ἐκ τοῦ
ὕψηλόν ἐκπλήττονται. Ἀπαθεῖς, φιλόκαλοι καὶ
φιλόκαθοι, σταθμίζουσι τὰ πάντα πρὸς αὐτὴν
τὴν στάθμην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, αἱ δὲ
ἀποφάνσεις αὐτῶν εἰσιν ὑπαγορεύσεις αὐτῆς
τῆς ὀρθότητος, αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης.

Τὸ κρίνειν εἶνε τὸ ὑψηλότερον ἔργον τοῦ
ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ συγκεντροῦται ἡ πνευμα-
τικὴ καὶ ἡθικὴ αὐτοῦ ἐξῆς διότι ἡ κρίσις εἶνε
γινόμενον αἰσθημάτων καὶ διανοημάτων καὶ

ἐλαττωμένων καὶ σκοπῶν καὶ εἶνε ἔκφρασις ἐξωτερικῇ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ἕκαστος φέρει βαρεῖαν διὰ τὰς κρίσεις του εὐθύνην. Διὰ τοῦτο αὐτὴ ἡ δοξολογία, αὐτὸς ὁ Θεὸς, αὐτὸς ὁ ἔργατος νόμος ἐπιτάσσει λέγων τὴν δικαίαν κρίσιν κρίναι· μὴ κρίνετε ψευδῶς, μὴ κρίνετε ἀδίκως· κατανέμονται δὲ ὑπὸ τῆς Γραφῆς οἱ διαστρέφοντες τὰ πράγματα. Οὐ αἱ οἱ λέγοντες τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ τὸ κακὸν καλόν, τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος· οἱ δὲ κρίνοντες ἀσυμπαθῶς ἀπειλοῦνται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅστις λέγει· Ὁ κρίματι κρίνεται καὶ ἡ κρίσις αὐτοῦ καὶ ὁ μετρω μετρεῖτε ἄντι μετρηθῆσεται ἡμῖν.

Εὐτυχὲς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον ἐπικρατοῦσιν οἱ κρίται τῆς μέσης καὶ βασιλικῆς τάξεως, καὶ ἰδίως ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ· διότι, ἐπειδὴ πᾶς ἄνθρωπος φέρει τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἀγαθόν, τὸν δὲ ψόγον μισεί, ὅπου τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοῦνται, τὰ δὲ φαῦλα ψέγονται, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ μετριοπαθία καὶ ἡ περὶ τὸ κρίναι δικαιοσύνη καὶ τὸ ἀφειδῆς, ἐκεῖ ἀνθίει ἡ ἀρετὴ, ἐκεῖ βασιλεύει ἡ εἰρήνη, ἐκεῖ ἐπιτηδεύονται τὰ καλὰ, ἐκεῖ κατορθοῦνται τὰ συμφέροντα καὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο προσδεύει καὶ ἀληθῶς δοξάζεται.

Τούναντίον, δυστυχὲς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον ἐπικρατοῦσιν οἱ τῶν ἄκρων κρίται, καὶ μάλιστα ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ. Διότι, ὅπου αἱ κρίσεις γίνονται κατὰ τὰς ταπεινὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, κατὰ τὰ εὐτελῆ συμπεφέροντα, κατὰ τὸν κομματισμὸν, κρίσεις ψευδεῖς, ἡδικοί, ἐμπαθεῖς, ἐκεῖ ἐπικρατεῖ σύγχυσις, ἐκεῖ ἐξάπτονται πάθη, ἐκεῖ ἐργάζονται συγκρούσεις καὶ ἐπέρχονται ἀπογοητεύσεις, ἐξασθενήσεις, καταστροφαί. Τὸ δὲ δυστυχὲς ἔθνος, ἐν ᾧ συμβαίνουναι τὰ τοιαῦτα, πλέει ἐξ οὐρίας εἰς ὕληθρον, ἐὰν μὴ ἐπέλθῃ εἰς αὐτὸ ἐκ Θεοῦ τις ἀντίληψις καὶ γεννηθῶσιν εἰς αὐτὸ οἱ ἡρώες τοῦ καθήκοντος, οἵτινες μόνον δύνανται τὸν ὄρον τῶν πραγμάτων νὰ μεταστρέψωσιν.

ἔχοντες ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ ἀνωτέρω, γράφοντες δ' εἰς ὕψιστον Σὺλλόγον, οἷός ἐστι τῆς «Ἀναπλάσεως», θὰ προσπαθήσωμεν πᾶσιν δυνάμει, εἴη ἢ ἡμῶν ὁ Κύριος ἐν οἷς ἐλλείπομεν βοηθός, νὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἐναντίων τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου καὶ τοῦ Ἰδρυτοῦ αὐτοῦ κατηγορίας, ἀποφεύγοντες τὰ ἴσχυι καὶ κατατασσόμενοι εἰς τὴν μέσιν τῶν κρίτων τάξιν, νὰ βαδίσωμεν τὴν βασιλικὴν τῆς ἀληθείας ὁδόν.

Τὸ καταστατικὸν τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου», κατηγορήθη εἰς τινὰ ἁρθεῖα, εἰς τινὰς λέξεις, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, ἐν τῇ σχέσει τῶν μερῶν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ νομικῇ αὐτοῦ ὑποστάσει,

κατηγορήθη δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ἐκεῖνος, ὃς τὴν ὑπογραφήν φέρει.

Θὰ ἐξετάσωμεν τὰς κατηγορίας κατὰ τὴν ἀνωτέραν φυσικὴν σειράν, καὶ πρῶτον τὴν κατὰ τὸ πρῶτον ἑδαφίον τοῦ πρῶτου ἁρθεῖου.

1. Σκοπὸς τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου ἐστὶ· α.) ἡ στενωπὴ ἀδελφοποιήσεως καὶ ἐνωσεως ἐν Χριστῷ πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῶσιν ἓν σῶμα, κεφαλὴν ἔχον τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· «Ἦμεῖς ἔσμεν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους».

Τὸ ἑδαφίον τοῦτο κατηγορήθη ὡς βλασφημία κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, βλασφημία κατ' αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς ἀμάθεια παχὺλὴ τοῦ γράσαντος.

Ἰδοὺ αὐτὰ ἀντιολογεῖ αἱ φράσεις τοῦ κατηγοροῦ.

«Εἰς τὴν ὕψιν δὲ ταύτην ἑακολουθεῖ μέγιστον βλασφημίαν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατ' αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ. Πάντες, καὶ αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ τῶν δημοτικῶν σχολῶν, οἱ τὴν στοιχειωδέστατην τὴν κατηχήσαν διδασκόντες, ὁμολογῶσιν κάλλιστα ὅτι καὶ ὁ Ἀπόστολος, «γράφει» ἡμεῖς ἔσμεν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους», καὶ ἡ Ἐκκλησία δοξάζουσα ὅτι «οὐχὶ τὰ μέλη ὁρίσμενον τινὸς Σὺλλόγου ἢ ἑταιρίας, εἴη ἂν αὐτός καὶ αὐτός ὁ Ἱερός Συνδεσμός τοῦ Ἰδρυτοῦ μητροπολίτου, ἀλλ' ἀπαράπαντες οἱ πιστεύοντες εἰς Χριστὸν εἰς σῶμα καὶ μέλη ἐκ μέρους καὶ αὐτὸς κεφαλὴ».

Ἡ κατηγορία αὕτη διατυπώσεται ἐπὶ τὸ σαφέστερον καὶ ὡς ἑξῆς:

«Παράπαντες οἱ χριστιανοὶ ἀποτελοῦσιν ἓν σῶμα ὑπὸ κεφαλὴν τὸν Χριστόν, ὅστις δὲ εἴπῃ ὅτι τινες χριστιανοὶ θὰ ἐπιδιώξωσιν ὡς σκοπὸν συγκρατοῦν τὸν Σὺλλόγον τῶν συνδέσμων στενωπότερον, ὥστε νὰ ἀποτελέσωσιν ἓν σῶμα ὑπὸ κεφαλὴν τὸν Χριστόν, ὁ τοιοῦτος ἀμαθύνει, βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Χριστοῦ, βλασφημεῖ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Διατὶ ἀρεῖ γ'·

Ὁ λέγων ὅτι ἀπαράπαντες οἱ χριστιανοὶ ἀποτελοῦσιν ἓν σῶμα Χριστοῦ, λέγων καὶ ὅτι τινες χριστιανοὶ ἀποτελοῦσιν σῶμα Χριστοῦ, αὐτὸς λέγει ἀλήθειαν καὶ οὐτε ἀμαθύνει οὔτε βλασφημεῖ. Διότι στοιχειωδέστατος λογικὸς κανὼν λέγει ὅτι τὸ ἀληθεῖον ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀληθεύει καὶ ἐπὶ τοῦ μέρους. Καὶ ὅτι οὕτως ἔχει, ἔστω πρὸς ἐπίμαχρον εἰς βεβαίωσιν καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γράφοντος πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Ἦμεῖς, Κορινθιοί, ἐστέ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους». Ἀλλ' οἱ Κορινθιοὶ μόνον δὲν ἦσαν ἀπαράπαντες οἱ χριστιανοί, ἦσαν τι-

νές· ὥστε κατὰ τοῦτο οὐδεμία ἀμάθεια, οὐδεμία βλασφημία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ λέγων ὅτι ἀληθεύει τι καὶ ἐπὶ τοῦ μέρους δὲν ἐπεται ὅτι ἀρνεῖται τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὅλου. Διότι στοιχειωδέστατος λογικὸς κανὼν λέγει ὅτι ἡ ἐπὶ μέρους κατάφασις δὲν συνεισφέρει ἁρνήσιν ἐπὶ τοῦ ὅλου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Κορινθίους ὅτι ἀποτελοῦσιν σῶμα Χριστοῦ δὲν ἀρνεῖται ὅτι καὶ ἀπαράπαντες οἱ χριστιανοὶ ἀποτελοῦσιν σῶμα Χριστοῦ. Οὐδεὶς λοιπὸν φόβος μὴ ὁ Ἱερός Συνδεσμός γράφων ἐν τῷ καταστατικῷ του ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν στενωπότεραν ἐνωσίν του εἰς σῶμα Χριστοῦ προτιθέται νὰ ἁρνήσῃ τὸ καλὸν τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν ἑλλαν χριστιανῶν. Οὐδεμία λοιπὸν οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἀμάθεια, οὐδεμία βλασφημία.

Οἱ κληρικοὶ, ὡς χριστιανοί, εἰσὶ μέλη Χριστοῦ. Ἀλλ' οὔτε τὸ καταστατικὸν τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου ἀρνεῖται τοῦτο. Οἱ λέγοντες ὅτι εἶνε μέλη Χριστοῦ, ὅτι ἀποτελοῦσιν σῶμα ὑπ' αὐτόν, ὡς κεφαλὴν, ἐννοοῦσι βεβαίως πᾶσας τὰς ἀκολουθίας ἐννοίας· α.) ὅτι εἶνε μέλη τοῦ Χριστοῦ, διότι κοινωνοῦσι τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· β.) ὅτι εἶνε μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, διότι ὡς τὰ μέλη παντὸς σώματος εἶνε πρὸς ἄλληλα συνδεδεμένα καὶ συνηνωμένα καὶ συνεργοῦσι πᾶντα ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου, οὕτως ὀφείλουσι καὶ οἱ χριστιανοὶ νὰ ὦσι πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένοι καὶ συνηνωμένοι καὶ νὰ συνεργάζωνται ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἀλλήλων καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας· γ.) ὅτι εἶνε μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, διότι πάντες ἔχουσι κεφαλὴν τὸν Χριστόν, καὶ ὡς τὰ πολλὰ τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἡμῶν κινεῖνται καὶ ἐργάζονται κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις καὶ τὰς οδηγίας τῆς κεφαλῆς, οὕτω καὶ οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ κινῶνται καὶ νὰ ἐνεργῶσι κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ κληρὸς ἡμῶν ἔχει πάντα ταῦτα τὰ καλὰ. Ἀλλὰ μήπως τὸ καταστατικὸν ἀρνεῖται τοῦτο; Οὐδαμῶς. Λέγει μόνον ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῶσι τελειώτερον. Βεβαίως δὲ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνήσῃ ὅτι τὰ καλὰ ἔχουσι βαθμοὺς καὶ ὅτι ὁ καλός, ἐὰν συστηματικῶς τὸ ἐπιδιώξῃ, γίνεται καλλίτερος· ἡ δὲ πρὸς τὴν τελειότητα κλίμαξ ὑφίσταται ἐπ' ἑπαιρόν. Ἀλλὰ μήπως ἰσχυρίζεται τις ὅτι ὁ κληρὸς ἡμῶν ἵσταται ἤδη ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῆς τελειότητος; Οἱ κατ' αὐτοῦ ἔλεγχον μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ κατήγοροι πιστεύουσι τὸ ἐναντίον. Πρέπει βεβαίως νὰ ὁμολογηται ἡ κακὴ κατάστασις οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς ἀνηκούσης εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ ἐλλαβείας· διότι τὸ κακόν, σιωπώμενον, οὐδέποτε ἐπανορθοῦται. Οὐδεμία

λοιπὸν ὑπάρχει οὔτε κατὰ τοῦτο ἀμάθεια, οὐδεμία βλασφημία.

Ἀλλὰ μήπως τὸ μέσον, δι' οὗ λέγει ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐν Χριστῷ στενωπότεραν ἐνωσίν του ὁ κληρὸς εἰς ἓν σῶμα ὑπὸ μίαν κεφαλὴν, τὸν Χριστόν, μήπως δηλαδὴ ἡ σύστασις αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου, ἐπὶ τοιοῦτω ἀποδεδειγμένῳ ἤδη καλλίστῳ σκοπῷ, εἶνε μέσον κακόν; Οὐδαμῶς. Γενικῶς οἱ Σὺλλογοι ὁμολογοῦνται ὑπὸ πάντων, εἴτε ἐκ κληρικῶν συνίστανται εἴτε ἐκ κληρικῶν ἑμὰ καὶ λαϊκῶν εἴτε καὶ ἐκ μόνον λαϊκῶν, ὅτι εἶνε κάλλιστον μέσον πρὸς ἐξαθύν σκοπῶν ἐπιδιώξιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ πολίτευμα ἡμῶν οὐδὲ ἔδεικται ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως ἀπαιτεῖ πρὸς ἴδρυσιν Σὺλλόγου. Ἡ ἔδεικα διδομένη μὲν προσθέτει καὶ τι πλεον τὸ κύρος, μὴ διδομένη δὲ οὐδὲν πρόσκομμα φέρει εἰς τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐνεργίαν αὐτοῦ. Πλείστοι εἰς πᾶσας τὰς Ἐκκλησίας καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ὑπάρχουσι Σὺλλογοι καὶ αὐταὶ δὲ αἱ μοναὶ ἀδελφότητος καὶ συλλόγους ἀποτελοῦσιν ὑπὸ ἰδικὸν κανονισμόν ἐπιδιώκουσαι, οὐχὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν διὰ συστηματικῆς ἐνεργείας βελτίωσιν καὶ στενωπότεραν ἐνωσιν τῶν μελῶν αὐτῶν εἰς ἓν σῶμα ὑπὸ μίαν κεφαλὴν, τὸν Χριστόν. Τοῦτο δὲ ἐπιδιώκων καὶ ὁ Σὺλλογος τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιδιώκει σκοπὸν ἅγιον, τέλος ἐκτίοτατον. Ἀλλὰ μήπως νομικῶς δὲν ἔχει ὑπόστασιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε μέσον καλόν ὁ Ἱερός Συνδεσμός; Καὶ τοῦτο θὰ τὸ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν σειράν του. Ἀλλὰ καὶ ἔν πρὸς στιγμὴν παραδεχθῶμεν τοῦτο, τὰ μέλη τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου οὐδὲν διὰ τοῦτο εὐθύνονται. Τέβαλον ὑπὸ τὴν μελέτην τῶν ἁρμοδίων τὸν κανονισμόν των καὶ οὗτοι ἀπεφάνθησαν ὅτι ἔχει καλλίστην νομικὴν ὑπόστασιν καὶ περιέβαλον αὐτὸν διὰ τοῦ οἰκείου βασιλικοῦ διατάγματος. Τί πταίει διὰ τοῦτο ὁ κληρὸς ἢ ὁ μητροπολίτης;

Ὅστε ἐξ ὅλης αὐτῆς τῆς λεπτομεροστάτης ἐξετάσεως, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, καταδείκνυνται εἰς τὸν μὴ θέλοντα νὰ κλειθῇ τὰ ὕμματα πρὸ τοῦ φωτός, ὅτι τὸ ἑδαφίον τοῦ 1 ἁρθεῖου τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου οὐδεμίαν ἀμάθειαν καὶ οὐδεμίαν βλασφημίαν ἐγκρύπτει. Ἀλλ' ἀφοῦ τόσα ἀληθῆ, τόσα εὐφρημὰ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ πρώτῳ ἑδαφίῳ αὐτοῦ τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου, ποῦ τὰς εἰδὼν ὁ κατήγορος τὰς ἀμαθείας, ποῦ τὰς εἰδὼν τὰς βλασφημίας, καὶ πῶς ἐτόλμησε, λαβὼν αὐτὰς ἀμφοτέραις ταῖς χερσίν, ὡς πηλὸν ἐκ τῶν ὀδῶν, νὰ τὰς ῥίψῃ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου, κατὰ τοῦ Ἱεροῦ προσώπου τοῦ πρωτοεργάτου Ἀθηναίου;

Μὴ προκαταλαμβάνωμεθα. Τὸ ἥδη πρὸς

τὸν Κροῖσον ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Σόλωνος λέγεται καὶ ἐφαρμόζεται ὅχι μόνον ὡς ἐροήθη, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως. Εἶπε δὲ ὁ σοφὸς Ἀθηναῖος πρὸς τὸν πολυτάλαντον Ἀσιανόν: Μηδὲν ἀγαθὸν τοῦ τέλους μακάριζέ. Ὅπερ ἀληθεύει καὶ οὕτω: Μηδὲν ἀγαθὸν τοῦ τέλους κατὰ κρινε. Ἰσως ἐξετάζοντες τὰς ἄλλας αὐτοῦ κατηγορίας εὗρομεν αὐτὰς ἀληθεῖς. Ἰσως ἔχει εἰς πολλὰ δίκαιον. Ἐάν δὲ τοῦτο συμβαίῃ, εὐρίσκεται ὑπὸ λίαν ἐλαφροῦς περιπτώσεις. Διότι, ἐάν ἐν πολλοῖς ἀληθείῃ, ἴσως, ἐξερεθισθεὶς καὶ ὀργισθεὶς ἔρεκα τοῦτον, δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ εὐθυμῶς καὶ νὰ ἀπονεύῃ δικαιοσύνην ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις τοῦ διότι ὁ γ γ ἢ ἀνδρὸς δεικνύει. Ὡς ἐξετάσωμεν λοιπὸν ἡρέμῃ ἐν ἐπομένοις μίαν πρὸς μίαν καὶ τὰς ἄλλας του κατηγορίας. Διότι πᾶσα προκατάληψις, πᾶσα ὀργὴ ἀποτρέπει, ὡς ἄλλα τέματα, τὰς ἀδικίας κρίσεις. Ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι πᾶσαι αἱ κατηγορίαι τοῦ κατηγοροῦ εἰς ὅσον ὁμοίως ἰδύκται, ὅτι ἀσεβῶς διαπομπέει τὴν ὑπόληψιν τοῦ προωδιεάρχου τῆς Ἰσκαλίας, ὅτι κακοβούλως μηχανᾶται νὰ ἐξερεθίσῃ τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὑποδεστέρους κληρικὸς κατὰ τοῦ ὀρχηροῦ αὐτοῦ, ἐνσπείρων ζήλῳ, προκαλῶν συγκρούσεις, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ ἐντεῦθεν προεργινόμενα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος κακὰ, ὅπερ ἀπευχόμεθα νὰ ἀληθεύῃ δι' αὐτὸν, δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ ἀνταποδώσωμεν περιφρόνησιν εἰς τὴν περιφρόνησιν, ββριν εἰς τὴν ββριν, ἀδικον κατηγορίαν εἰς τὴν ἀδικον κατηγορίαν, σκαιότητα εἰς τὴν σκαιότητα, κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Διότι ποῦ τότε αἱ ἀρχαὶ αἱ χριστιανικαί, αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, αἱ ἀρχαὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐργείας; Οἱ μαχόμενοι ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν ἰδεῶν πρέπει νὰ ἐφαρμόξωσι τὴν ὑψίστην ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, λέγοντες: «Ὁ δὲ λόγος ἐστὶν τοῦ κατὰ κρινε ὁ μὲν ὁ μὲν».

ΖΗΚΟΥΡΩΣΗ
ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙ ΝΕΟΠΑΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΠΑΝΘΕΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΘΕΙΣΜΟΥ
(Συνέχεια' ἔρα προηγ. ἀριθ. 10)

Ἦσαν δ' ἐδιδάχθη ὁ Πλωτῖνος τὸν τῆς ἀπορροίας καὶ ἀκτινοβολίας φυσικὸν τοῦτον νόμον, τὸν διέποντα τὸ σύμπαν; Οὐχὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων, παρὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ τῆς γνησίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ παρὰ

τῶν Ἰνδῶν, Περσῶν καὶ ἄλλων βαρβάρων λαῶν «Πάντα, λέγει ὁ κ. Ροῦδης, τὰ καλούμενα βάρβαρα ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς, Ἰνδοί, Πέρσαι, Βαβυλώνιοι, Φοίνικες, Αἰγύπτιοι καὶ Χαλδαῖοι, εἶχον κατορθώσει ἀπὸ ἐμνημονεύτων ἡδὴ χρόνων ν' ἀνεύρωσι τὴν μὲν ὁ νόμος τὸν ὑποβιβάσαντων τῶν μεταφυσικῶν κύβλων καὶ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν δημιουργίαν διὰ τοῦ δάγματος τῆς ἐκπορεύσεως ἢ ἀπορροίας». Εἰς μίαν λοιπὴν θανάτῃς ὁ πεπολιτισμένος κόσμος τὴν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν, ἀπὸ αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνεύρω τὴν μόνον δυνατὴν λύσιν τοῦ ἀπορροιστικοῦ τῶν μεταφυσικῶν ζητημάτων, νὰ ἐξηγήσῃ τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου διὰ τοῦ δάγματος τῆς ἀπορροίας. Ἦν ἀνέγκαν μόνον αἱ βάρβαρα λαοὶ τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου, εἰς ὧν περιέλαβε τὰ τὴν καὶ ὁ Πλωτῖνος πρὸς φωτιστὴν καὶ ἀναγεννητὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθους! Ὁ κ. Ροῦδης τὴν θεωρίαν περὶ παραγωγῆς τοῦ κόσμου διὰ πνευματικῆς ἐκπορεύσεως ἀπὸ τοῦ Πνεύματος ἀποδοκιμάζει ὡς ἀνθρωποειδῆ καὶ ἀποδεχόμενος ὡς ἀληθὴ τὴν διὰ τινος φυσικῆς ἐκπορεύσεως δι' ἀπορροίας καὶ ἀκτινοβολίας, μένει τοῦ κόσμου ἕκ τινος ἀρχῆς φυσικοῦ, προϋποθέτει ὅτι καὶ ἔτσι ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ λογικὸς ἀνθρώπος εἶναι ὑποδεστέρος τῆς ἰσχύος φύσεως, ἡ πνευματικὴ ἐκπορεύσις ὑποδεστέρα τῆς φυσικῆς ἐκπορεύσεως, ὁ νοῦς καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν πνευματικῶν ἄντων εἶναι κατώτεροι τῶν φυσικῶν ἀντάμων καὶ τῆς κατὰ τὴν φύσιν ἀναγκαιότητος ἐκπορεύσεως αὐτῶν! Ἀλλ' ἀπὸ ἰδέχθη ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ὡς καθαρῶς τοῦ Πνεύματος ἐννοία δὲν εἶναι ἀνθρωποειδής, ἐμὴ καὶ ὅσον ὁ ἀνθρώπος εἶναι θεοειδής, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνθρωποειδής οὐδὲ ἡ διὰ πνευματικῆς ἐκπορεύσεως ἀπολύτου Πνεύματος δημιουργία τοῦ κόσμου, ὅτι νὰ παραστήσῃ αὐτὴν ὁ κ. Ροῦδης. Ὅθεν ἡ ὑπὸ τοῦ ἀπορροιστικοῦ Πνεύματος δημιουργία τοῦ κόσμου δύναται κυρίως νὰ ἀποδοθῇ πνευματικοῦ, ἐντὶ ἢ ἐκ τοῦ Θεοῦ παριστοιμένου ὡς τινος φυσικῆς ἀντάμων ἀπορροῆς ἢ ἀκτινοβολίας τοῦ κόσμου εἶναι κυριαρχικῶς φυσικοῦ. Ὅποτέρᾳ δὲ τῶν ἀντιθέτων τούτων θεωριῶν περὶ τῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ γενέσεως τοῦ κόσμου εἶναι ὀρθότερα, ἀφίνομεν ν' ἀποφανθῇ πᾶς λογικὸς ἀνθρώπος ὅτι νὰ ἔχων καὶ ἀπληλαγμένους πᾶσις προκατάληψιν καὶ διαστρεφῆς τῆς διανοίας διὰ παραδόξων φιλοσοφημάτων.

Ἀλλως δὲ πᾶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀπορροῖσῃ ἢ ἐκχυθῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ ὁ κόσμος, ἂν ὁ Θεὸς νοηθῇ ὡς τὸ ἀφηρημένον ἐν, ὡς ἀπόλυτος ἔρσις πᾶσις πραγματικότητος καὶ πολλαπλότητος ἐν τῷ κόσμῳ, καθὼς εἶδομεν ὅτι νοεὶ τὸν Θεὸν ὁ κ. Ροῦδης μετὰ τοῦ Πλωτῖνου; Τὸ ἀδύνατον τῆς τοιαύτης ἐκχύσεως καὶ ἀκτινο-

βολίας ἐκ τοῦ ἀφηρημένου ἐνός, εἰς ὃ διὰ τῆς ἐκστάσεως ἰσχυρίζεται ὅτι ἀνέγκαν ὁ Πλωτῖνος, συνειδὼς ὁπωσδήποτε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκστάσει αὐτοῦ, ἐν ἀντιφάσει πρὸς αὐτὸν νοεῖ ἕνα τὸ ἐν ὡς ὃν τέλειον καὶ ὑπερπλήρες ἐκ τοῦ οὐτοῦ δὲ ὅντος, ὅπερ εἶναι ὑπερπλήρες, δύναται ν' ἀπορροῖσῃ ἢ ἐκχυθῇ τι διότι ἕκ τινος μὲν ἀφηρημένου ἐνός καὶ κενὸν παντὸς περιεχομένου, πᾶσις πραγματικότητος, οὐδὲν δύναται ν' ἀπορροῖσῃ, ὡς ἕκ τινος ἀγρείου κενὸ ὕδατος ἢ ἄλλου τινός, οὐδὲν δύναται ν' ἀπορροῖσῃ ἢ ἐκχυθῇ ἕκ τινος ὅπως ὅντος περιέχοντος ὁπωσδήποτε τὴν ἐν τῷ κόσμῳ διασπασμένην καὶ μεμερισμένην οὐσίαν, δύναται νὰ προέλθῃ οὕτως ἢ ἄλλως ὁ κόσμος καὶ τὰ ἀποτελούμενα αὐτοῦ ὄντα. Οὕτω δὲ παριστῶν τὸν Θεὸν ἀποδέχεται ὅτι ἐκ αὐτοῦ δι' ἀπορροῆς ἢ ἀκτινοβολίας ἐκπηγάζονσι τὰ ὄντα καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ κόσμου, καὶ πρῶτον προτὸν τῆς τοιαύτης ἐκ τοῦ ὄντος ἀπορροῆς ἢ ἀκτινοβολίας εἶναι ὁ νοῦς. Ἀλλ' ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐνός ὄντος, ἂν μὴ περιέχεται ὁπωσδήποτε ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐν τῷ ἐνὶ ὄντι δύναται δὲ νὰ περιέχεται ὁ νοῦς ἐν τῷ ἐνὶ ὄντι ἢ ἐκπορεύσῃ ἢ ἀκτινοβολίᾳ μόνον. Ἐάν ὁ νοῦς ἐν τῷ ἐνὶ περιέχεται εἶναι ὁ γ γ εἶα περιλαμβανόμενος ἐν αὐτῷ οὐ μόνον τὴν τοῦ ἐνός ὡς ἀπεριόριστον ἰδέαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδέας τῶν ὄντων τοῦ κόσμου, τότε τὸ ἐν ὃν εἶναι ἕνα ὃν νοοῦν, εἶναι νοῦς ἀπεριόριστος, ἐπομένως καὶ πνεῦμα ἀπεριόριστον, ἔχον συνειδήσιν καὶ ἐλευθερίαν βούλησιν, ὁ δ' ἐκ αὐτοῦ προερχόμενος ἐν τῷ κόσμῳ νοῦς εἶναι οὐχὶ ἀπλότος ἢ ἀπεριόριστος, ὡς ὁ τοῦ Θεοῦ νοῦς, ἀλλὰ περιορισμένος, ἔτε εἰς τὸν περιορισμένον κόσμον ἀνέγκαν. Κατὰ τὴν ἐννοιαν ταύτην οὐδεμία σχεδὸν διαφωνία ἤθελεν ὑπόχει πρὸς τὴν περὶ Θεοῦ ἐννοιαν τοῦ κυρίου θεοῦ. Ἄν ὅμως ὁ νοῦς ἐν τῷ ἐνὶ ὄντι ὡς πρώτη ἀρχὴ τοῦ κόσμου περιέχεται δὲ νὰ εἶναι μόνον, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὄντα τοῦ κόσμου, τότε τὸ ἐν ὃν καὶ ἡ περὶ τὸ ἐν ἐν τῷ εἶναι ζωῇ νοεῖται ὡς «ὁ μὲν πᾶσα καὶ πλήρης, ἀδιάστατος πανταχῇ, τὰ ὅσα τῆς, ζωῇ μένουσα ἐν τῷ αὐτῷ» (Ἐννεαδ. β, β, β), ἡ τοιαύτη δ' ἐννοία τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐνός ὄντος, ἐξ οὗ ἀπορροεῖ ὁ κόσμος, εἶναι τὸ χάος, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Ἀναξαγόραν «ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν» πρὶν διακοσμηθῇ ὑπὸ τοῦ νοῦ, ὡς ἐν τοῖς προσηγουμένοις εἶδομεν. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ κατὰ Πλωτῖνον ἐννοία περὶ τοῦ ἐνός ὄντος καὶ τῆς περὶ αὐτὸ ζωῆς καὶ ἡ τοιαύτη ἐννοία δὲν διαφέρει τῆς ἐννοίας τῆς βλῆς, ἥτις εἶναι τὸ δυνάμει εἶναι τῶν ὄντων. Ὅθεν ὅσον καὶ ἂν προσπαθῇ ὁ κ. Ροῦδης νὰ παραστήσῃ τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Πλωτῖνου ὡς ἀντίθετον τοῦ ὀλισμῷ, κατὰ βάθος

ἐξεταζόμενον φέρει ἐν αὐτῷ τὸ σπέρμα τοῦ ὀλισμοῦ, καὶ ἐν τῇ κατ' ἐπίφασιν ὑψηλῇ περὶ Θεοῦ ἐννοίᾳ ὑπολαμβάνει ἄλλοτε μὲν κρησὶς τῆς πραγματικότητος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποθέσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἄλλοτε δὲ κρησὶς τῆς πραγματικότητος τοῦ κόσμου καὶ παραδοχὴ τῆς πραγματικότητος μόνου τοῦ Θεοῦ.

Ἐξετάσωμεν νῦν ἀκριβέστερον τὴν ἐκ τοῦ ἐνός, τοῦ Θεοῦ, ἀπορροίαν τοῦ κόσμου κατὰ τὴν Πλωτῖνον. Ἀπὸ κατὰ τὸν Πλωτῖνον ὁ Θεὸς κατ' ἐαυτὸν εἶναι ἄνους καὶ ἀσυνείδητος, ἢ ἐξ αὐτοῦ προέλευσις τοῦ κόσμου, ὡς καὶ πᾶσα ἐκπορεύσις αὐτοῦ, εἶναι ἐκπορεύσις ἕνεκ συνειδήσεως καὶ νοήσεως. Ὅθεν ὁρῶνς ἐκτίθησιν ὁ κ. Ροῦδης τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Πλωτῖνου λέγων «τὰ πάντα εἶναι μόρια Θεοῦ «ὑπερρεῖσαντα διὰ τὸ ὑπερπλήρες» ἐξ αὐτοῦ οὐ προσνεύσαντες, οὐδὲ βουληθέντες, οὐδ' ὅλως κινηθέντες» (Πλωτῖν. Ἐννεαδ. ε, α, β) διότι ἡ πρόσνευσις ἢ βούλησις καὶ ἡ κίνησις εἶναι ἀσυνβέβηστα πρὸς τὴν ἐνότητά καὶ ἡρεμίαν τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ὄντων... Οὐ μόνον δὲ πρὸς τὴν λογικὴν ἐντιβαίνει ἡ ἀπόθεσις πρώτης αἰτίας μὴ ἐκπεραχουμένης, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν διέποντα τὸν αἰσθητὸν κόσμον ἀπαράβατον νόμον, κατ' ὃν οὐδὲν βλέπομεν τῶν ὄντων «ἀνεχόμενον ἐφ' ἐαυτοῦ μένειν», ἀλλὰ «πάντα ἑτερόν τι ποιοῦντα», καὶ οὐ μόνον τὰ ἔχοντα προαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ «ἄψυχα μεταδιδόντα ἐαυτῶν ὅσαν δύναται», οἷον θερμότητα τὸ πῦρ, ψυχὸς ἡ χιών καὶ ἐνσώπιον τὸ ζῷον. Πῶς λοιπὸν τὸ πρῶτον καὶ ὑπέροχον πάντων, «ἐν αὐτῷ σταίη ὥσπερ φθονήσαν ἐαυτοῦ ἢ ἀδυνατήσαν; Πῶς δ' ἂν ἐν ἀρχῇ εἴη;» (Ἐννεαδ. ε, δ, β, γ, δ, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100). Καὶ ἀλλαχού «τὸν κόσμον δὲν ἐποίησεν ὁ Θεὸς «ἐκκατὰ γνώμην, οὐδὲ βούλησιν ἢ σκέψιν ἀναμείνας», ἀλλὰ διότι «ἐνεστὶν ἐκάστη φύσει τὸ μετ' αὐτὴν ποιεῖν καὶ ἐξελκτεσθαι οἷον σπέρματος... Ἡ δὲ τοιαύτη ἐξέλιξις τοῦ ἐν σπέρματι λόγου εἶναι πάντοτε ἀσυνείδητος» «τὸ ποιοῦν φυσικῶς οὐ νόησις, οὐδὲ ὕρασις, ἀλλὰ δύναμις τρεπτικὴ τῆς βλῆς οὐκ εἰδὸς, ἀλλὰ ὁρῶσα μόνον» (σελ. 540).

Κατὰ τοὺς λόγους τούτους εἰς τὸν Θεόν, τὸ ἐν, ἀποδίδεται μόνον αὐτομετάδοσις ἐκτὸς ἐαυτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτοσυντήρησις, ἥς ἔκκειν ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ ἦμε κρεπτος. Τὸ ἐν ὡς ὑπερπλήρες ὑπερρεῖσαν δὲν μένει ἐφ' ἐαυτοῦ, ἀλλὰ μεταδιδόμενον ἐκτὸς ἐαυτοῦ τρέπεται εἰς ἑτερόν τι, εἰς τὸν κόσμον, ὡς τὸ πῦρ μεταδίδον ἐκτὸς ἐαυτοῦ τὴν θερμότητα δι' ἀκτινοβολίας διασκεδάννυνται, καὶ τὸ ἄνθος μεταδίδον ἐνδοῖαν ἀποβάλλει ἐξ ἐαυτοῦ μῦρον τῆς ἐαυτοῦ οὐσίας. Καὶ ἡ χριστιανικὴ θερησιακὴ νοεὶ τὸν Θεὸν ὡς μεταδοτικὸν ἐκτὸς ἐαυτοῦ, ἀλλὰ

Πατρός, καὶ διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ εὐαγγελίου, τῆς ἀειδαίου ταύτης διδασκαλίας τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν ἐπιτάξεων τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ βασιλείας, ὡς καὶ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ πατέρων καὶ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, καθήργησε καὶ ἀπεθέωσε προσλάβων τὴν ἀνθρώπινον ἡμῶν φύσιν, ἐξέχευ ἐπὶ τῆς γῆς τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χάριτος, ἐφώτισε τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους λαοὺς τῆς οἰκουμένης, ὡς τὸ αἶμα καὶ γλυκύτατον φῶς τοῦ κόσμου, καὶ μέχρι τῆς σήμερον, διὰ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος καὶ δωρεῶς, καταναίγει καὶ ζωογονεῖ, ὡς ἡλιος τῆς δικαιοσύνης ἀνέσπερος, πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως, τοὺς τε πιστεύοντας εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς μὴ πιστεύοντας ἐθνικοὺς καθότι αὐτοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς ἡ ἀλήθεια εἶπε· «Καὶ ἔλλαβε πρὸ βασιλείας, ἡ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μεθεῖς ἡ γὰρ ἐστὶν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι καὶ γενήσεται μέγα οἶκός μου ἐν τῇ πόλει» (Ἰωάν. 1, 16). Καὶ ἡ θεία αὕτη πρόφητος, ἀναμφιβόλως, ἐκτελεσθήσεται, ὅταν ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς καὶ τὰ εὐαγγελικὰ φῶτα ἐπιλάμψωσι καὶ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικής. «Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος», εἶπεν ἡ ἀποστολὴ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου (Ματθ. 24, 14), τὸ ἄλλα καὶ τὸ ὅτι, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος (Ἀποκ. 1, 10).

Ἰδετε, ἀδελφοί, ὅταν σωτήριον καὶ πανσθενὴ ἀγάπην ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ σὺν ῥαίνος, ὅπως ἐκ τῶν ὁργῶν καὶ θανάτου γείνομεν τέκνα τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ κληρονόμοι ζωῆς αἰωνίου, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς καὶ παραδόντι ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ἀλλὰ καὶ πόσον ἀφθόγγως ἐπιλάμψεται ἡ θεία καὶ ζωοφύρος αὕτη ἀγάπη εἰς τοὺς καρδίας ἡμῶν, ὅταν ἡμεῖς δὲν ἀποκλειώμεν αὐτὴν διὰ τῆς ἀπιστίας, τῆς ἀνευλάβειας καὶ πάσης ἑτέρας ἡθικῆς ἀποτυπλώσεως.

Θεὸς ὁ Πατὴρ οὐ μόνον διὰ τοῦ μοιρασμοῦ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατεργάσατο τὸν ἡμέτερον ἁγιασμόν, τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Παναγίου αὐτοῦ Πνεύματος ἀποδιώκει ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν τὸ σκότος τῆς ἀμαρτίας, χορηγεῖ ἡμῖν τὸ φερόμενον καὶ χαρμύνονται τῆς πίστεως φῶς, κατεστέλλει καὶ ἀφοπλίζει τοὺς ἐπεγγραμμένους καὶ θηριώδεις ὁρμὰς τῶν κατὰ τὴν ἀτιμία, τῆς ἐνθρονοποιότητος, τῆς αὐτοκτονίας καὶ πάσης ἑτέρας βλάβης καὶ ἀδικίας εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, προτρέπεται ἡμεῖς ἀμαρτίζοντας, τυχεῖν, πρὸς τὴν

ἀληθινὴν μετένοian, παρέχει διὰ τῶν ἁγίων μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας τὴν θείαν αὐτοῦ χάριν, ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν εἰς τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἡμῶν ἀσθενείας, παρηγορεῖ ἡμᾶς εἰς τὰς θλίψεις καὶ τὰς ἐνθρονοποιότητας, ἐνισχύει εἰς τοὺς πειρασμοὺς καὶ στηρίζει ἐν ἡμῖν τὴν θείαν αὐτοῦ βασιλείαν ἀπέναντι τῆς κακοφρονίας καὶ τῆς βλασφημίας θεομάχων καὶ ἀντιχριστῶν καὶ πάσης ὁλοκαταστροφῆς σιων καὶ ἀσθενῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἰς τὰς παρούσας ἡμέρας μέλιστα κανχῶνται καὶ ἐναρμόνιζονται ἐν τῇ ἀπιστίᾳ καὶ τῇ ἀντιχριστιανικῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ, ὑποσκάπτουντες οὕτω τὰ θεμέλια τῆς κοινότητος καὶ τῆς οἰκογενείας!

Θεὸς ὁ Πατὴρ διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου αὐτοῦ Πνεύματος καθίστηται ἡμᾶς καὶ ἀνθρώπους ἁγίους καὶ πολίτας ἐναιρέτους καὶ ἀξίους τῆς ταύτης ἐνταύθα εὐημερίας καὶ τῆς οὐρανίου μετὰ ἀνέστη.

Ἰδετε λοιπὸν οἶκον ἀγάπης δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ, ἵνα οὐ μόνον κληθῶμεν τέκνα Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ γένωμεν ἀληθῶς.

Καθότι, ὅπως γένωμεν μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς διὰ τῆς πίστεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δωρημένης, δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ ἀναμαρτύρητον τὸ ἐκ τῆς οὐχίας καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ἐκφράσωμεν τὴν προσκύνησιν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀληθῶς ἀγαπήσαντων τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην πιστῶς ἐκπληροῦντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐντολῆς, διότι, μετὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους πολυμερῶς καὶ πόλυτρόπως ἐκδηλωθεὶσαν ἀγάπην τοῦ οὐρανοῦ Πατρός, καὶ ἡμεῖς ἀφειλόμεν ἐν ὅλῃς ψυχῆς καὶ καρδίαις νὰ λατρεύωμεν αὐτὸν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἐκφραζομένης πρὸ πάντων διὰ τῆς ὁλοπρόθυμον τηρήσεως τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Καὶ αὐτὸ ἐντολὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοὺς ἀγαπήσαντας αὐτὸν, βαρύνει ὅτι καὶ εἰσιν (Ἰωάν. 14, 21).

Τὴν δὲ ἀληθὴν τέκνα τοῦ Θεοῦ, οἱ συνετοί, οἱ χρηστοί καὶ φρόνιμοι ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἁγίων Πνεύματος ἐμπνεόμενοι καὶ φοιτῶντες, μένουν καὶ μόνον χαρὰν καὶ παρηγορίαν ἐκρίσκουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν τήρησιν τῶν θείων ἐντολῶν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν νόμων τῆς πολιτείας καὶ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπ' οἷς θεμελιούται ἡ ἔθνη καὶ οἰκογενειακὴ εὐημερία καὶ ἡ χριστιανικὴ ἐλευθερία καὶ πρὸς τοὺς.

Παρακαλῶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, διὰ τοὺς αἰτίους τοῦ Θεοῦ, ὅπως σφραγίσωμεν συνεχῶς τὰ ὅρματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας πρὸς τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντα Σωτῆρα καὶ Ἀνθρωπίν, ἡ Χρὶς τὸς οὐ μόνον φῶς ἡμῶν ὁ Χρὶς τὸς, καὶ οὕτως γένωμεν ἀληθῆ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ κληρονόμοι

μοι τῶν ἐκκλησιῶν ἀγαθῶν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ βασιλείας.

Πάτερ ἐπουράνιε, Θεὲ παντοδύναμι, ἐλέησον, φώτισον καὶ ἁγιάσον πάντας ἡμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ σου, πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ εἰς δόξαν τοῦ πανάγίου σου ὁνομαστος.

Βουδαπέστη μηνὶ Μαρτίῳ 1890.

ΓΡ. ΓΩΓΟΣ ἀρχιεπίσκοπος

Ο ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΛΑ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

Εἶνε πολλὰ τὰ θέληματα τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡρεμία τοῦ βυθμοῦ, ἡ εὐδωρία τῆς πλώσεως, προσηγορικῆς πρὸς τὸ ἐκαστοτε ἐκφραζόμενον νόημα ἢ συναίσθημα, ἡ φυσικὴ εὐροια τῶν στίχων, ἡ ζωηρὰ περιγραφή τῶν μεγαλοπρεπῶν ἢ κομψῶν σκηνῶν τῆς φύσεως, ἡ ἀνυπερβλήτως ἐπιτυχία τῶν παρομοιωσέων καὶ ἡ θαυμαστὴ ἡθογραφία.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἐλρημέναι ἀρεταὶ συντελοῦσι μὲν εἰς ζωηρὰν φαντασίαν παρὰ τὰς ἐκ κοινωμένων, δὲν ἐκπελάττουν δ' ὅμως τὴν κυριωτάτην ἀρετὴν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, Δίδει κυριωτάτη ἀρετὴ τῶν ἀθανάτων τούτων ἐπῶν εἶνε ὁ πρὸς τὰ καλὰ ἀνιδρωτῶς ἐνθουσιασμός τοῦ ποιητοῦ. Ἰπομνηστικῶν μόνον, χάριν συντομίας, τὴν πρὸς τὸ ἐν τῇ φύσει καὶ τὸ ἐν τῇ τέχνῃ καλὸν εὐαισθησίαν τοῦ ποιητοῦ, τὴν καταδηλουμένην πανταχοῦ ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν σκηνῶν τῆς φύσεως καὶ καλῶν ἔργων τῆς τέχνης, παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστους νὰ διατρέψωσι μετ' ἐμοῦ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς πρὸς τὸ ψυχικὸν κάλλος εὐαισθησίας τοῦ ποιητοῦ.

Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἡ κυρία πρᾶξις τοῦ ἔπους εἶνε ὁ νόστος τοῦ Ὀδυσσεύς, τούτεστιν ἡ παρὰ πᾶν κώλυμα, πάντα κίνδυνον καὶ πᾶν δέλεαρ προσπάθεια τοῦ ἥρωος, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀγαπήτην αὐτοῦ οἶκον καὶ τὴν πατρίδα, ἥς «οὐ δύναται γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι». Ὁ ποιητὴς λοιπὸν καταφαίνεται ἐν τούτοις ἐπεικῶν τὴν πρὸς τὸν οἶκον καὶ τὴν πατρίδα ἀφοσίωσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κυριωτάτου καὶ διὰ τοὺς κατακλύζοντας αὐτὸν κινδύνους συμπαθεστάτου ἴσως τῶν ἥρωων τοῦ ἔπους. Τὴν πρὸς τὸν σύζυγον δὲ καὶ τὸν ἄλλον οἶκον τρυφερωτάτην καὶ ἀνδρειωτάτην ἀφοσίωσιν ἐπαινεῖ πάλιν ὁ ποιητὴς γράφας οἷον ἔγραψε τὸ ἦθος τῆς σεπτῆς Πηνελόπης. Ἀγαπῶν δὲ τὸν Τηλέμαχον ἀγαπᾷ τὸν φιλόστοργον υἱὸν τὸν ἀναλαμβάνοντα κινδύνους σοβάδους πρὸς ἀνελήγησιν τοῦ πατρός. Οὕτω δὲ ὁ ποιητὴς παρέστησε πατέρα, μητέρα καὶ υἱὸν ἀξίους, ἀλλή-

λων καὶ κατέκτησε τὴν πρὸς τὰ τρία ταῦτα φέλλαι πρόσωπα τοῦ ἔπους τοῦ ἔθους τῶν ἁνθρώπων ἀγάπην. Ἐπειδὴ δ' ἐπιθυμῶ νὰ καταλάβω ὡς ἐλάχιστον τοῦ πολυτίμου χώρου τῆς «Ἀναπλάσεως», παραλείπω τὰς δευτερευούσας περιπτώσεις, ἐν αἷς δηλοῦται ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς τοῦ ποιητοῦ, ἐρωτᾷ πόσῃ λεπτότητα ψυχῆς καὶ τρυφερότητα ἔπρεπε νὰ ἔχη ὁ ποιητὴς, ἵνα γράψῃ οἷον ἔγραψε τὴν εἰκόνα τοῦ φιλόστοργου οἴκου τοῦ βασιλέως τῶν Φαίακων, τὸν φιλόστοργον Ἀλκίνοον, τὴν συνετὴν Ἀρήτην, τὴν ἀδύμνητον Νausicaάν.

Καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι δὲ βλέπομεν παντοχοῦ τὸν ποιητὴν συμπαθεῖν μὲν πρὸς τοὺς ἀξίους συμπαθείας, ἀποδοκιμάζοντα δὲ τοὺς ἀξίους ἀποδοκιμασίας. Συμπαθεῖ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς τειρομένους καὶ πρὸς τοὺς Τρῳάδας τειρομένους, πρὸς τὸν ἱερεῖα Χρύσην τὸν αἰτούμενον τὴν λύσιν τῆς παρὰ τῷ Ἀγαμέμνονι αἰχμαλώτου θυγατρὸς τοῦ καὶ τὸν ἄνακτα Πρίαμον τὸν αἰτούμενον τὴν ἀπόδοσιν τοῦ νεαροῦ τοῦ μεγαθύμου υἱοῦ τοῦ. Ἡ πρὸς τὴν ἀδύμνητον σύζυγον τοῦ ἑκταροῦ συμπάθεια καὶ τὸ σέβας τοῦ ποιητοῦ εἶνε καταφανές· ὁσαυτὸς δὲ καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἑλένην καταφρόνησις αὐτοῦ παρὰ τὸν περὶ τοῦ κάλλους αὐτῆς ἀνυπερβλήτως ἐπαινον. Ἡ πρὸς τὰ νῆπια στοργὴ τοῦ ποιητοῦ εἶνε πατρικὴ, ἡ πρὸς τοὺς ξένους καὶ πτωχοὺς εὐσπλαγχνία κατὰ ὅλον.

Ἀλλὰ παραλείπω τόσα ἄλλα φανερά σημεῖα τῆς εὐγενείας τοῦ φρονήματος τοῦ ποιητοῦ ἐρχομαι εἰς τὴν κυρίαν πρᾶξιν τῆς Ἰλιάδος. Ἐν τοῖς πρώτοις στίχοις τοῦ ἔπους δηλοῦται εὐθὺς ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ, ἥτις δ' ἐκδηλοῦται ζωηρότατα ἡ ἀποδοκιμασία τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὴν ἐριν Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλεύς. Δίδει τί ἄλλο ἢ ζωηροτάτην ἀποδοκιμασίαν τῆς ἐριδος ἐκφραζομένης οἱ λόγοι. «Τὴν μὲν (Θυρῶν) φάλλει, θεῶν τοῦ Πηλεΐδου Ἀχιλλεύς τὴν δολιχίαν, ἡ μυρία τοῖς Ἀχαιοῖς θλίψις ἔδωκε, πολλὰς δὲ γενναίας ψυχὰς ἥρωων ἐπαμψεν εἰς τὸν ἔθνη κτλ.» ; «Ἐπειτα δὲ προχωρῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἀποδοκιμαζέει φανερά τὴν τυραννικὴν ἀλαζονείαν καὶ ἰδωτέλειαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀρνηθέντος μὲν νὰ ἀποδώσῃ τῷ Χρύσῳ τὴν φίλην θυγατέρα του, ἀπειλήσαντος δὲ νὰ λάβῃ βίαν ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλεύς τὴν Βρισηίδα, δεῖ ἡναγκάσθῃ ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῆς διὰ τὸν λοιμὸν συνελθούσης ἀγορᾶς τῶν Ἀχαιῶν νὰ λύσῃ τὴν Χρυσήϊδα, Καὶ τοῦ Ἀχιλλεύς δὲ τὸ εὐεργέτιστον καὶ ἐγνωστικὸν ἀποδοκιμαζέει φανερώς ὁ ποιητὴς διότι οὐδ' ὁ Ἀχιλλεύς, ἐνῶ προσκαλεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα εἰς ἀνιδιωτέλειαν, εἰς παραχώρησιν δηλαδὴ τῆς Χρυσήϊδος χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ στρατοῦ, οὐδ' ὁ Ἀχιλλεύς δεικνύει ἀνιδιωτέλειαν οὐδ' ἐθελοθυσίαν, ὅτε ὁ κερδαλέ-

φρων τύραννος απαιτεί την Βρισηίδα αντί της Χρυσήιδος, αλλά λογομαχεί οίκατος προς τον Αγαμέμνονα, δεινόν και τοῦτον ὀβριστήν· και οὕτω δύο ἄνδρες ἄρχηγοι στρατοῦ παρίστανται ὡς καὶ ἄλλοι ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπιλαθόμενοι, ὅτι οἱ ἄρχοντες στρατῶν καὶ λαῶν ἔχοντες εὐθύναν ὁφείλουσι νὰ ἔχουσι φρόνησιν καὶ μετριοπαθεῖαν.

Οὐδὲν δ' ἄλλο εἶνε χαρακτηριστικώτερον τῆς γνώμης τοῦ ποιητοῦ περὶ τῆς ἐριδος τῶν δύο ἀρχηγῶν ἢ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ πρὸς τὸν γηραιὸν Νέστορα. Ἀκμαζούσης δὴλα δὴ τῆς ἐριδος καὶ ἀπειλήσαντος τοῦ Ἀχιλλέως ἀποχώρουν ἀνεπίδησε, λέγει ὁ ποιητής, ὁ ἡδυεπὴς Νέστορ, ὁ λιγὺς τῶν Πυλίων ἀγορητής, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου ἔρρεε φωνὴ μέλιτος γλυκυτέρα. Καὶ πρῶτον μὲν λέγει, ὅτι ἡ ἐρις τῶν δύο ἀρχηγῶν φέρει χρεὼν μὲν τοῖς πολεμίοις, πένθος δὲ τῇ πατρίδι· ἔπειτα δ' ἀποτρέφας τὴν προσοχὴν τῶν ἐριζόντων ἀπὸ τῶν παρόντων πειρᾶται νὰ θεραπεύσῃ τὴν φιλοτιμίαν ἐκατέρου, διότι εἶδεν, ὅτι ἐπὶ τέλους τὸ ζήτημα εἶχε καταστήσει εἰς ζήτημα φιλοτιμίας, ὡς συνήθως συμβαίνει ἐν ἐρίδι, καὶ οὐδέτερος ἦτο πρόθυμος νὰ ὑποχωρήσῃ, ὁ μὲν Ἀγαμέμνων, διότι ἦτο ὁ κραταιώτατος τῶν ἡγεμόνων, ὁ δ' Ἀχιλλεύς, διότι ἦτο ὁ ἀνδρειώτατος τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ γέρον λαιπὸν ὁμολογῶν ἐκατέρω τὴν ὑπάρχουσαν ἀρετὴν προσπαθεῖ νὰ μιλήσῃ ἀμφοτέρων τὴν γνώμην. Εἶνε δ' ἐν τούτοις κατάδηλος ἡ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀγωνία τοῦ ποιητοῦ· διότι, ὅτε ποιεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀγωνίῃ ὑπὲρ τῆς συμφιλίωσης, εἶνε φανερόν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς κρέσσεται, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν ἡδυεπῶν χειλέων τοῦ Νέστορος, ὃν κοσμεῖ οὕτως, ὥς τὸσον διότι ἡ φωνὴ του ἦτο γλυκυτέρα, ὅσον διότι οἱ λόγοι του ἦσαν γλυκοί, μέλιτος τῷ ὄντι γλυκυτέροι. Καὶ ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἐπομένοις φαίνεται ὁ ποιητὴς ἀγαπῶν τὴν εἰρήνην· διότι συμμερίζεται τὴν χαρὰν, ἣν ἐχάρησαν Ἀχαιοὶ τε Τρῳεῖς τε ἐλπίζοντες νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ πολυπόνου πολέμου (Ψ, Γ'. III), καὶ ἐναγωνίως παρακολουθεῖ τὰς περὶ συνδιαλλαγῆς διαπραγματεύσεις τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος μετανοήσαντος ἀποσταλέντων πρέσβων Φοίνικος, Αἰάντος καὶ Ὀδυσσεύς. Ἐκ τούτου δέ, ὅτι καὶ ἐν τούτοις ποιεῖ τὸν συνετὸν Νέστορα προτείνοντα τὴν συνδιαλλαγὴν (Ψ, Γ'. 94) καὶ πάλιν κοσμεῖ αὐτὸν διὰ πολλῶν ἐπαίνων, γίνεται κατάδηλον, ὅτι τοῦ Νέστορος αἱ γνώμαι εἶναι γνώμαι αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ· ὥστε ὁ Νέστορ εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πράξει τοῦ ἔπους ἀντιπρόσωπος τοῦ ποιητοῦ.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶπον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλο χαρακτηριστικώτερον τῆς πρὸς τὴν εἰρήν ἀποδοκιμασίας καὶ τῆς πρὸς τὴν εἰρήνην ἀγάπης

τοῦ ποιητοῦ παρὰ τὴν πρὸς τὸν συνετὸν καὶ γλυκὺν Νέστορα ἀγάπην αὐτοῦ. Ὅταν δ' ἐνθυμηθῶ, ὅτι ἡ ἐρις καὶ ἡ μῆνις εἶνε ἡ κυρία τοῦ ἔπους πράξις, βλέπω, ὅτι ὁ μέγας ποιητὴς ποιήσας τὴν Ἰλιάδα ἐποίησεν ὑψηλὸν ἔργον τῆς εἰρήνης καὶ μετριοπαθείας καὶ δεινὸν φῶρον τοῦ ἐρωτισμοῦ καὶ τῆς ἐριδος.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε καὶ καθ' ἑαυτὰ φανερά καὶ ἀναμφισβήτητα· ἐὰν δ' ἦμε ἀνάγκη νὰ ἐκπώμεν καὶ ῥητὴν γνώμην τοῦ ποιητοῦ, ὑπομνησκόμεν τοὺς περὶ ὁμοφροσύνης λόγους, οἷς ποιεῖ τὸν Ὀδυσσεῦ ἀφροντα πρὸς τὴν Ναυσικάν· « Εἰς σὲ δὲ οἱ θεοὶ νὰ δώσωσι τόσα, ὅσα ἡ ψυχὴ σου ἐπιθυμεῖ, ἄνδρα καὶ οἶκον καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔστι νὰ σοὶ δώσωσι κακίην, διότι δὲν ὑπάρχει· τούτου ἀνώτερον καὶ καλλίτερον ἢ ὅτε ὁμοφροῦντες συζώων ἀνὴρ καὶ γυνή ». Ἀξιοσημείωτα δὲ καὶ ἀξιοσπουδαῖστα εἶνε ὅσα λέγει περὶ ἐριδος ἐν τῷ Α', 440 τῆς Ἰλιάδος, ἐνθα προσάπατοιων αὐτὴν λέγει, ὅτι ὀλίγη μὲν πρῶτον ὑφ' ὅσους, ἀλλ' ἔπειτα εἰς τὸν οὐρανὸν στηρίζει τὴν κεφαλὴν βαίνουσα ἐπὶ τῆς γῆς· ἔχουσα δὲ δυσκατάπανυστον ὁρμήν εἶνε ἀδελφὴ καὶ σύμτροφος τοῦ ἀνδραφύου· Ἄρεος. Εἶνε δ' ἀξιοσπουδαῖστα, διότι εὐσεχωτάτα διὰ τούτων εἰκονίζει ὁ ποιητὴς τὴν ἀρχὴν, τὴν πρῶτον καὶ τὰ δεινὰ τῆς ἐριδος ἀποτελέσματα.

Καὶ ἐκ τῶν ὑποθέσεων ἔρα ἀμφοτέρων τῶν ἐπῶν καὶ ἐκ τῶν λεπτομερειῶν, ὧν εἰρας μὲν ἐσημειώσαμεν, πολλὰς δὲ χάριν συντομίας παραλείπομεν, γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐνθυμηθεὶς πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔχει φρονήματα ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ὁρᾷ. Αὐτὸ γράφας φωνικὴν καὶ ζωηροτάτην εἰκόνα τῶν ἡθῶν τῆς συγχρόνου αὐτοῦ γενεᾶς ἐποίησε ποίημα ἐθνικὸν ἀντικατοπτρίζον μὲν τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας τοῦ ἔθνους του, ἀλλ' ἐπαινοῦν μὲν τὰς ὑπαρχούσας ἐν τῷ ἔθνει ἀρετὰς, κατηρηγῶν δὲ τὰς ὑπαρχούσας κακίας, ὧν βιαιότης φαίνεται, καὶ δυσεξελεγκτότατη ἦτο τὸ φέλλεον, τὸ πολλὰκις φεῖ! καταναλίσκων τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους καὶ ἐκνευγὸν ἀνεκδιηγέτους συμφορὰς.

Ἐκ τῶν εἰρημίων ἐξέρχεται πολλὰ συμπεράσματα, ἀλλὰ τούτων σημειῶ ἰδίως τοῦτο μόνον, ὅτι καὶ τῆς γενεᾶς ἡμῶν οἱ ποιηταί, ἐὰν θέλωσι νὰ ἦμε ὠφέλιμοι τῷ ἔθνει, πρέπει ποιοῦντες καὶ δημοσιεύοντες τὰ ποιηματικά των νὰ συλλογίζονται, ἐὰν τὰ συναισθήματα τῆς καρδίας αὐτῶν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ νοῦ εἶνε καλὰ καὶ ἔξω ἀνακοινώσεως καὶ ἐὰν θὰ συντελέσωσι τὰ ποιηματικά των εἰς ἐπίρροσιν ἡγιῶν φρονημάτων καὶ ἀγρῶν ἡθῶν ἢ εἰς χαλάρωσιν αὐτῶν. Καὶ οἱ δεχόμενοι δὲ εἰς διημοσίευσιν ποίημα ἢ ἄλλο ἔργον φιλολογικὰ πρέπει νὰ συλλογίζονται ὁμοίως· διότι τῇ ἀληθείᾳ τρεφόμενοι διὰ σεσηπνίας τροφῆς καὶ

ἀντὶ ἁγνοῦ ἀέρος ἀναπνέοντες τὸ δόλιον ἔρωμα διεφθαρμένον βίου κινδυνεύομεν νὰ γηράσωμεν πρῶτως καὶ νὰ ἀποθάνωμεν πρὶν ζήσωμεν, ἐνῶ διατελοῦμεν ἐν βηματίζοντες τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀναβίωσιν βήματα.

Λουῖζος Ἡλιοῦ.

Η ΑΝΑΤΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Β.

Ἀλλ' ἐκτός τούτου οὐδὲ ἡ προσευχὴ κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφὴν « ἐκχυσίς τῆς ψυχῆς ἐνώπιον Κυρίου » (Α'. Βασ. α. 15) ὅρει, οὕτως εἰπεῖν, ἅψ' ἑαυτῆς ἐκ τῶν χειλέων τῶν τε παίδων, οἵτινες μόλις ἐπὶ δύνανται νὰ ψελλίσωσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τῶν βαθυγῆρων, οἵτινες μόλις πλέον δύνανται νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· τοῦτο δέ, διότι ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ θανάτου ἔχει ὡς ἀχωρίστους συντρόφους τὰς ἀσθενείας, τὰς πενίας, τοὺς φόβους, τοὺς πόνους καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀγέραιου ἡμαρτίας γεννήματα. Ποταμὸς κλαυθμῶνος ἦθειεν ἐπὶ τῆς γῆς διαρρέων, ἐὰν ἡθύναντο οἱ εἰς ἐν νὰ συνάξῃ ὅλους τοὺς σταλαγμοὺς τῶν δακρύων. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν ὁδῶν τοῦ βίου καταστάσει δὲν ἦθειεν ὁ ἄνθρωπος καταπέσει εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπογνώσεως, ἐὰν δὲν εἶχεν ὡς ἰσχυρὰν παρηγορίαν τὴν προσευχὴν; Ναί, μόνον ἡ προσευχὴ δύναται νὰ ἐπιχέῃ βάλαμον παρηγορίας ἐπὶ τὸν πολυπόδον τοῦ ἀνθρώπου βίου· διότι αὕτη εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἀναπνοὴ τῆς ψυχῆς, ὡς ὁ ἀήρ εἶνε ἀναπνοὴ τοῦ σώματος· δηλαδὴ καθὼς τὸ σῶμα εὐρίσκει τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀναπνοῇ τοῦ ἀέρος τῆς γῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ εὐρίσκει τὴν γαλήνην αὐτῆς καὶ εἰρήνην ἐν τῷ ζωογόνο τῆς προσευχῆς ἀέρι, ἔκκεν τοῦ ὁποίου ἐξασθενεῖ, πάσχει, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν ἡθικὸν θάνατον ἀποθνήσκει. Ἐντεῦθεν ὁ μὴ προσευχόμενος, ἔτε δὴ ὡν ἡθικῶς νεκρὸς, ἐκπίπτει ὁ δύσμοιρος τῆς τάξεως τῶν λογικῶν κτισμάτων καὶ κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ἀλόγων καὶ ἀναισθήτων πλασμάτων! « Ἀνθρώπος ἐν τιμῇ οὐ συνήκε παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιωθῇ αὐτοῖς » (Ψαλμ. μί. 21).

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ προσευχὴ εἶνε δι' ἡμᾶς τοὺς χριστιανούς καὶ θεῖα ἐντολή· « Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις », κελεύει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος· « Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε », ἐντέλλεται ὁ εὐαγγελιστὸς νόμος. Ὁ δὲ Θεὸς ἄνθρωπος Σωτὴρ οὐ μόνον παρέδωκεν ἡμῖν τελειώτατον προσευχῆς τύπον, τὸ « Πάτερ ἡμῶν », ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος καθ' ὅλον τὸν ἐπὶ γῆς αὐτοῦ βίον συνεχῶς προσήνετο πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα « μετὰ κρανῆς ἰσχυρᾶς καὶ θαρσύναι »

(Ἑβρ. ε. 7). Ὡσαύτως καὶ οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ ἅγιοι οὐ μόνον οἱ ἴδιοι εἶχον τὴν προσευχὴν ὡς ἀχώριστον τῆς ψυχῆς σύντονον καὶ ἁριστον τῆς καρδίας παρηγορον· « Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκατεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει » (Πράξ. α. 14) — ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους εἰς αὐτὴν προὔτρειπον. Οὕτως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς μὲν τοὺς Θεσσαλονικεῖς (Α'. ε. 17) λέγει, « Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε », πρὸς δὲ τὸν Τιμόθεον (Α'. β. 1) γράφει, « Παρακαλῶ πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντενύξεις, εὐχαριστίας »· ὁ δὲ ἀδελφός τῆς Ἰάκωβος (ε. 16) προτρέπει ἡμᾶς λέγων, « Εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων ». Ἐντεῦθεν δ' ἐλέγχεται ἡ πλάνη τῶν διατεινομένων, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶνε περιττὴ, διότι ὁ ὑπερῶντος Θεὸς οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην τῆς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου δοξολογίας! Βεβαίως ὁ ὑπερένδοξος Θεὸς οὐδεμίαν ἔχει χρεῖαν παρ' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἅρα γὰρ οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν χρεῖαν τοῦ Θεοῦ; Πλανᾷσθε, ταλαίπωροι ἄνθρωποι! διότι ποῦ ἄλλο εὐρίσκετε τὴν ἀλήθειαν, ἣν φῶς ζητεῖ ὁ νοῦς ὑμῶν, εἰμὶ ἐν τῇ Αὐτοαληθείᾳ, τῷ Θεῷ; ποῦ ἄλλο εὐρίσκετε τὸ ἀγαθόν, ὅπερ φῶς ἀπαιτεῖ ἡ πύξις ὑμῶν, εἰμὶ ἐν τῷ Αὐτοαγάθῳ, τῷ Θεῷ; ποῦ τέλος ἄλλο εὐρίσκετε τὸ καλόν, ὅπερ φῶς ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία ὑμῶν, εἰμὶ ἐν τῷ Αὐτοκάλῳ, τῷ Θεῷ; Ἀλλὰ καὶ πάντων τούτων τῶν θεῶν δώρων πᾶς ἄλλως δύνασθε ἵνα ἀπολαύσῃτε παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰμὶ διὰ τῆς προσευχῆς; Ἀλλ' ἴσως ἔν τις εἰπὼι: Ναί, ἀλλ' ὁ πάνσοφος Θεὸς γινώσκει πάσας ἡμῶν τὰς χρεῖας καὶ ἐπομένως εἶνε περιττὸν νὰ ἐξαυτώμεθα αὐτόν. Ὡ! βεβαίως, ὁ Θεὸς εἶνε πάνσοφος. Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὃν χρεῖαν ἔχομεν πρὸς τοῦ ἡμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν » (Ματθ. στ'. 8). Ἀλλ' ἅρα γὰρ ἐπεὶ ἐντεῦθεν, ὅτι πρέπει ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἵνα ὦμεν, καθάπερ τὰ ζῶα, ἀναισθητοὶ καὶ ἡρωνοὶ; Ἀλλὰ τότε πρὸς τί ὁ Θεὸς ἐχάρισεν ἡμῖν τὸν λόγον, τὴν γλῶσσαν, τὴν ἐναρθρον φωνήν; Μὴ πλανᾷσθε ἀδελφοί! Ἡμεῖς ἐσμεν ἄνθρωποι αὐτεξούσιοι καὶ ἐλεύθεροι, εἰς οὓς μόνον θέλοντας παρέχει ὁ Θεὸς τὰ ἀγαθὰ Αὐτοῦ. Ἐν ὅσῳ δὲν ζητοῦμεν, οὐδὲν λαμβάνομεν. « Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει » (Ματθ. ζ'. 8). Ὅθεν μὴ πλανᾷσθε, ἄνθρωποι, ταῖς τῶν ὑλοφρόνων ἀναποδείκτοις διδασκαλίαις ἐπόμενοι· διότι οὐδεὶς, οὐδεὶς ποτε τὴν προσευχὴν κατέκρινεν εἰμὶ μόνον ὁ τὴν καρδίαν διεφθαρμένος ἄφρων· αὐτὸς μόνος τῆς θείας χάριτος ὡν ἐστερημένος οὐ μόνον τὴν προσευχὴν ἀποποιεῖται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἰσχυρὰν τοῦ Θεοῦ ἀρνεῖται. « Εἶπεν ὁ ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Οὐκ ἔστι Θεός » (Ψαλμ. νβ'. 1). Ναί, μόνον οἱ τὴν καρδίαν διεφθαρμένοι δὲν προσεύχοντο.

ταί διότι οί τριούτοι, διακόπτοντες πᾶσαν μετὰ τοῦ Θεοῦ σχέσιν καὶ κοινωνίαν, ἀληθῆς μὲν ὑμίζουσιν ὅ, τι αὐτοὶ φρονούσιν, ἀγαθὸν δὲ καὶ καλὸν ὅ, τι αὐτοὶ καρδία αὐτῶν ἐπιθυμοῦσιν. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς τῷ φῶς πολλῶ περισημένον καὶ ὑπὸ τῶν ἀγρίων παθῶν τεταραγμένοι λησμονοῦσιν ὅτι τὸ ἔνθος μὴ ποτιζόμενον μετ' οὐ πολὺ μαραινέται, καὶ τὸ φύλλον ἀπὸ τοῦ δένδρου χωριζόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ξηραίνεται. Τιοιούτοτρόπως καὶ οὗτοι τὴν παρήγορον προσευχὴν ἀποποιούμενοι καὶ ἀπὸ τοῦ βωδύτου Θεοῦ ἀφιστάμενοι ὄντων ἢ βράδιον ἀπόλλυνται εἰς τὰ φρικαλέα τῆς ἀπελπισίας καὶ αὐτοκτονίας βράδια κρημνιζόμενοι. « Ἰδοὺ οἱ μικρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ Σοῦ ἀπολούνται » (Ψαλμ. η'β', 27).

Ἐν Μόσχῃ

Ῥαφαήλ Ἀδαύτης
ἀρχιμανδρίτης.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Θεὲ τῶν κόσμων, ποιητὴ τῶν ἀδύτων θάλασσων, τὸ σῶμα ἔχει συγκατεῖς, περιστραφεὶ τῶν πόλων. Οἱ γόνοι, τὸ ἄκρον, ἀνταύγειαι ζωῆς Σου, ἐξ ἑσθῆς, ὡς ὡραῖες, βαμβακίαι πνύθης Σου· αἱ τῶν πλειῶν τροχαί, αἱ τῶν ἡλίων καύσεις, τὰ τῶν ἀγγέλων τέγματα, οὐλοισμοὶ καὶ φασίας. Οἱ φλοίσβοι τῶν ὠκεανῶν, τῶν ποταμῶν τὰ χεῖρες, οἱ κερανοί, οἱ ἔννοι, τῶν καρδιῶν τὰ κλεῖδρα, αἱ ἀδραὶ, δόση καὶ βουαί, τὰ ἔνθη τῶν κοιλάδων, τὰ πτήρη, βροχὰ πτηνῶν, ὁ θρόνος τῶν παιδῶν, οἱ νεοί, αἱ χάλαζαι, κυράδες τῶν χιόνων, δηλοῦν σου τὴν ὑπερβολὴν, ὡς αὐτὴν αἰώνων.

ΒΕΝ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ὁ Θεὸς δημιουργὸς καὶ προνοητὴς τοῦ κόσμου. Ἡ ἀξία καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἁμαρτία.

Προσευχά.

1. Κύριε, ὁ τὸ πνεῦμά σου πνεῦμα.
2. Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς ἀληθοῦς σοφίας ὁδηγέ.
3. Χριστέ ὁ Θεός, ἐλθέῃς σὺν τῇ βοῇ σου.

Ἱστορία, θηρία, τροπάρια, κατήχησις, παραβολαί, Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς, Εὐαγγέλιον.

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου. — «Ὁς ἐμεγαλύνθη

τὸ ἔργον σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (Ψαλμ. 103, 24). — «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν» (Ψαλμ. 115, 3). — «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν» (Γεν. 1, 27). — Τὸ ὅ, ἀφῆσαν τοῦ Σαββάτου τῆς πίστεως.

2. Ἡ πρώτη ἁμαρτία. — «Ὁς ἀπὸ προσώπου Θεοῦ φεύγει ἀπὸ ἁμαρτίας» ἐν γὰρ προσώπῳ, δέχεται σὺ ἀδύτης λέντος αἱ οὐδὲς αὐτῆς ἀναμνήσεως φησὶς ἀνθρώπων» (Σαλμ. 21, 2). — «Τὸ ὅ, φησιν τῆς ἁμαρτίας θάνατος» (Ρωμ. 6, 23).

3. Κἀν καὶ ἄλλ. — «Ὁς φησὶς» (Ἐξοδ. 20, 15). — «Ἀνδρὰς αἰμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται Κύριος» (Ψαλμ. 5, 6).

4. Ὁ κατακλινόμενος. — «Ὁς παρὶς τοῦ ἐξολοθρευθέντος, πιστοῦται δὲ δικαίον παρὰ Κυρίου» (Ψαλμ. 36, 38).

5. Ὁ πόρος τῆς βαβέλ. — «Ὁ Θεὸς ἐπεφάνη ἀντιτάσσεται, ταπεινῶς δὲ δίδωσι χάριν» (1 Πτρ. 5, 2).

6. Ὁ βίος τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ. —

α) Ἡ κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. — «Ὁς ἐπὶ τῇ ὁ Θεὸς σου ἐπαγγέλλεται ἐνὶ ὄπτιον ἑαυτοῦ καὶ γέννην ἑμπίστον» (Γεν. 17, 1).

β) Ἀβραάμ καὶ Ἰσάκ. — «Μακάριοι οἱ ἐλθόντες, οἱ αὐτοὶ οἱ Θεοὶ κληθήσονται» (Ματθ. 5, 9). — «Εἰ δύναται, τὸ ἐξ ὁρῶν, μετὰ πάντων ἐνθρώπων ἐλθόντες» (Ρωμ. 12, 18).

γ) Ἡ καταστροφή τῶν Σιδωνίων. — «Ὁς κατέβη ἐν ἱερουργίᾳ» (Ψαλμ. 135, 18).

δ) Ἡ ἡμερία τοῦ Ἰσαάκ. — «Τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν πάντα συντελεῖ τὸ ἀγαθόν» (Ρωμ. 8, 28).

ε) Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαάκ. — «Ὁς ἐλπίσας πατρὸς στήριξεν αἰὼν ἐκείνων, κατέβη δὲ μετὰ τῆς ἐλπίδος» (Σαλμ. 3, 9).

7. Ὁ Μωϋσῆς.

α) Ἡ γέννησις τοῦ Μωϋσῆος. — «Ὁς ἐλπίσας ὁ Κόσμος, ὡς πῖπαιεν ἐπὶ τὸν Κόσμον» (1 Πτρ. 17, 7).

β) Ἡ ἐκ τῆς Αἴγυπτου ἔξοδος. — «Καὶ ἐκάλει με ἐν ἡμέρᾳ ὀλέθρου καὶ ἐξέλευσά με» (Ψαλμ. 40, 15).

γ) Ἡ διατριβὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ. — «Ὁς ἐλπίσας καὶ Μωϋσῆς ὁ Κόσμος, μετὰ τῆς ἐλπίδος καὶ πολλῶν» (Ψαλμ. 102, 8).

δ) Ἡ κοίτησις τοῦ Μωϋσῆος. — «Ὁς ἐλπίσας ὁ Κόσμος ὁ Θεὸς ἡμῶν» (Ματθ. 14, 2). — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ» (Ἐξοδ. 20, 1—18). — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ἰωάν. 4, 3).

ε) Ὁ γάμος τοῦ Μωϋσῆος. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ἰωάν. 3, 24).

ζ) Ὁ γάμος τοῦ Μωϋσῆος. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 4, 10).

η) Ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσῆος. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 10, 7).

θ) Ὁ Ζαχαρίας ἐν τῇ οὐρανῷ. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 23, 12).

ι) Ἡ γέννησις Ἰησοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 1, 17—20).

κ) Ἡ παραβολὴ τοῦ σκάρου. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 13, 4—23).

λ) Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οὐρανῷ. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 27, 1—26). — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 27, 1—26).

μ) Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οὐρανῷ. — «Ὁς ἐλπίσας ἐν τῇ οὐρανῷ, ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν ἐπὶ τῇ οὐρανῷ» (Ματθ. 27, 1—26).

Γ. ΤΥΠΑΛΛΟΥ ΚΟΖΑΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΝ Τῇ ΒΟΥΛῃ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

(ἀπαγγελλομένη κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 1ης Μαΐου).

Ἐνεκα κατεπειγουσῆς ὑποθέσεως δὲν παρενέβημεν χθὲς εἰς τὴν πρὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως γενομένην συζήτησιν περὶ τοῦ μητροπολίτου. Τὸ χθὲς ἐπετέθη παρὰ τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου καὶ φίλου μου κ. Παπαγιαννακοπούλου εἰς τὴν ἀνακρίβη. Ἐλαβον γυνῶν αὐτῶν ἐν τῇ δημοσιονόμῳ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι», καὶ ἐπειδὴ μετὰ λεπτομερείας ἐκτίθενται, πιστεύω ὅτι, καίτοι συνοπτικῶς, μετ' ἀκριβείας ἀναγράφονται ὅσα εἶπεν ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος.

Ἐγένετο λόγος περὶ χειροτονιῶν. Ἐν τούτοις ἂν οἱ ἀξιότιμοι συνάδελφοι, οἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διηγήσαντες, ἐλάβανον τὸν κόπον νὰ λάβωσι πληροφῶριαν ἀκριβεῖς, ὑπερ ἧτο ἐνδοχότατον, ἤθελον μάθειν ὅτι ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἐλευσεως ἐπαύθη τοῦ μητροπολίτου Γερμανοῦ ἐπεκράτησε μεγάλῃ φειδωλῇ περὶ τὴν χειροτονίαν ἐρέων. Τὴν ἀνάγκαν κατέστασιν, ἥτις δυστυχῶς ἐκινεῖται μετὰ τῶν ἑλλων εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς χειροτονίας, δὲν ἔδωκε μισορήσας ὁ μητροπολίτης Γερμανός, τὴν εἴρη. Εἴνε ἡ κατάστασις αὕτη ἀποτέλεσμα μακρῶς καὶ παικίλης σιγῆς περιστάσεων, αἵτινες οὐδέποτε ἐπέτρεψαν μέχρι τοῦδε τὴν συγκρότησιν κληρικῶν μεροσφωμένων, ὅπως ἐπαρῶν εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους. Ὁ μητροπολίτης Γερμανός ἐκ παντὸς τρόπου, ὑπερ εἴνε ἐπεκράτησε ἡ ἀποδείχθῃ, προσεπάθησε καὶ προσπαθεῖ νὰ μετριάξῃ τὸ κακὸν τοῦτο. Εἰς ἀκριβῶς, ὅν θέλω αἰς ἀναφέρει, θέλει πείσει πάντας περὶ τούτου. Χρησιμοποιῶν ἐν τῇ κρίσει 19 ἐπισκοπαί, ἐπομένως εἰς 19 ἐπαρχίας τοῦ κράτους δὲν εἴνε δυνατόν νὰ ἐκτελῶνται χειροτονία ἐρέων, ἐπομένως αὐταὶ κατ' ἀνάγκην τελοῦνται ἐν Ἀθήναις, διότι φησὶν τῇ λόγῳ δὲν δύναται νὰ μείνῃσιν αἱ ἐπαρχίαι ἄνευ ἐρέων. Καὶ πόσοι νομίζετε ὅτι ἐχειροτονήσαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου μέχρι σήμερον, δηλαδή ἐν διαστήματι 8 μηνῶν; Περίπου ἑκατὶς 25. Ἰσως εἴνε 30, ἀλλὰ δὲν εἴνε ἄνω τῶν 30, οἵτινες διανέμονται εἰς 19 ἐπαρχίας. Ὡστε βλέπετε ὅτι μετὰ φειδωλίας ἐγένετο ἡ χειροτονία, ὅπως περισταλῇ ὅσον εἴνε δυνατόν τὸ κακόν. Βεβαίως δὲν ἀξιοῖ ὁ μητροπολίτης ὅτι οἱ ἀλίγιστοι οἱ τοὶ ἐρεῖς ἔχοναι πάντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἐπιβαλλόμενα προσόντα. Ἀλλ' ὁ μητροπολίτης Γερμανός ὑπερ χούσης ἤδη τῆς γνωστῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων δὲν ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ προσωπικὸν κατάληλον ἐρέων. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἦτο ἔργον ἀνάστατον τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Αἰταιεῖται πάροδος χρόνου, ἀπαιτεῖται ἀνάπτυξις Θεσμῶν διαφορῶν, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐκείνος ὅστις τόσον ἀδίκως κατεκρίθη χθὲς παρὰ τοῦ αὐτοῦ συναδέλφου, ὁ τοῦ Ἰεροῦ Συνεδρίου, ἀπαιτεῖται ἡ ἐν γένει ἀνάπτυξις τῆς ἐκπαί-

12. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ. — «Ὁς ἐπὶ τῇ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰωάν. 11, 25). — Τὸ ἐλπίσας τοῦ Σαββάτου τῆς πίστεως — Ἀνάγνωσις Εὐαγγ. Ματθαίου 28, 1—10.

13. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ. — Τὸ ἐλπίσας τοῦ Σαββάτου τῆς πίστεως — Ἀνάγνωσις Εὐαγγ. Λουκᾶ 24, 1—52.

Γεωγραφία τῆς ἁγίας γῆς. — Ἡ θεία καὶ τὰ ὅρα τῆς ἁγίας γῆς τὰ ὅρα, αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῆς· οἱ τεῖς αὐτῆς ἐπαρχίαι· αἱ ἐπισκοπῆται τῶν πόλεων καὶ αἱ ὁμοὶ χῶροι αὐτῆς.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκ τοῦ Α'. κεφαλαίου τῶν κανονισμῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν τῆς Ρωσίας τοῦ δημοσιευθέντος ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἀναπλάσεως» βλέπει τις ὅτι ἡ ἐκεί Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου. Τῇ ἀδείᾳ αὐτῆς, καὶ ὅτι τῇ ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως, ἰδρύνονται αἱ ἐργατικαὶ σχολαί, αὕτη καταρτίζει τὰ προγράμματα αὐτῶν, αὕτη ψηφίζει δι' ἰδίου προϋπολογισμοῦ τὴν δι' αὐτὰς δαπάνην, αὕτη διορίζει καὶ τοὺς καθηγητὰς αὐτῶν, αὕτη ἐποπτεύει αὐτὰς διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀρχιερῶν, αὕτη διατίθει τὰς ὑποτροφίας καὶ εἰσάγει εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκαδημίας τοὺς εὐδοκίμοινας ἐν τοῖς σεμιναρίοις νέους πρὸς εὐρυτέραν ἐκπαίδευσιν. Οὕτω δέ, ἔχονσαι πάντα τὰ πρὸς ἐνεργείαν μέσα ἄφθονα καὶ ἐλευθερίαν τελείαν, ἐκπαιδεύει τὸν κλήρον αἰετοῦτε τελειότερον. Παραβάλλετε τώρα πρὸς τὴν ῥωσικὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὴν θέσιν τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Συνόδου καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ θεσπισάντες τὸν καταστατικὸν νόμον, καθ' ὃν διοικεῖται ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἐδέσμευσαν ὅλως αὐτὴν καὶ κατέστησεν ὅλως ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς κυβερνήσεως, ὡς ἀπλοῦν τινα ὑπάλλου αὐτῆς. Εἴνε αὕτη ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀρχή, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἐξουσίαν οὔτε νὰ μορφώσῃ, οὔτε νὰ συντηρήσῃ τὸν κλήρον τῆς ἐκκλησίας, οὔτε νὰ διαθέσῃ πρὸς πληρωσὴν τῶσαν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν οὐδ' αὐτὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν; Αἱ δὲ κατὰ καιροὺς κυβερνήσεις ἀστόργως φερόμεναι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πάντοτε μὲν ὑπερσχυνοῦνται, οὐδέποτε ὅμως λαμβάνουσι γενναίου, ἀλλ' οὐδὲ ἐλάχιστον τι, νομοθετικὸν μέτρον ὑπὲρ αὐτῆς. Οὕτως ὁ κλήρος ἡμῶν μένει ἐν τοῖς πλείστοις ἀμαθέστατος καὶ πενέτατος. Ὡς πότε θὰ ἐξακολουθῇ ἡ ἀστοργία αὕτη;

δεύσεως εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, ὅπως ἐπὶ ἀσφαλείᾳ ἑαυτοῦ καὶ εὐπαίδευτοῦ ἐκδίδῃ διὰ τὸ στάδιον τοῦ ἱεροῦ.

Βλέπετε ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ πρώτη κατηγορία κατὰ τὸ μνηροπολίτευ Γερμανοῦ, ὅτι δὴθ' ἔχει-ροτόνησε σωρεῖαν ἱερῶν χρίων ἑνοσηρεῖται, εἶνε ἀνυπόστατος ἐντελὴς. Γνωστὸν δὲ εἶνε σήμερον ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λεπτομερείᾳ τὸ πολυθρόνιτον χυθὲς ἐπεισὺ-διον τὸ ἐνταῦθα ἀναπτύχθ' ἐν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζα-κύνθου. Γνωστὸν, ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὗτος παρενέεικετο εἰς τὴν Σύνοδον καὶ ἐνέεικε τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐκ Μάνης ἱεροῦ. Ἀνεκοίνωσαν ἐπιστολὴν ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὗτος, ἐξ ἧς ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲν ἐνόησα. Ἐπειτα, τὸ ὅποιον ἐνόησα, εἶνε, ὅτι ἐπὶ γεγονότος τόσον σφοδρῶς, ἡθέλον περιμεῖναι ἐκ μέρους ἱεροῦ αὐτῆς ἀφ' ἧς ὅλως, ὅτι αὐτὸς ἐπαύειν τὸν ἱερέα, καὶ ὅτι ἡ Σύνοδος ἀπὸ-τος τοῦ μνηροπολίτου καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνό-δου προέβη εἰς ἀπόφασιν χειροτονίας τοῦ ἐν λόγῳ ἱε-ροῦ. Ἐπομένως ἡ κατηγορία ἡ γενομένη κατὰ τοῦ μνηροπολίτου εἶνε ὅλως ἄδικος καὶ ἀνυπόστατος.

Ἀλλ' ἀκριβῶς κατηγορήθη ὁ μνηροπολίτης Γερμανὸς δι' ἔν τῶν μέσων, δι' ὃν ἐπὶ ἔχει ὅτι θ' ὅσον μετῴ-σιν τινὰ εἰς τὴν γνωστὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου. Τὴν ἀγνοεῖ, ὅτι, ἂν ὁ κλήρος τῆς Ἑλλάδος, ὅστις εἰς ἄλλας ἐποχὰς τόσον μεγάλως προσέφερεν ὀπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα, ὅστις ὑπέβηκεν ὁ παρρηγοῦς τοῦ θανάτου λαοῦ, ὅστις προσκινδύνεισε μὲ τὸν σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας πρὸ τῶν φελλῶν τῶν ἀγωνιζομένων, τὴν ἀγνοεῖ ὅτι ὁ κλήρος οὗτος δὲν εὐρίσκειται εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἣτις ἀρμόζει αὐτοῦ. Εἶνε δὲ τοῦτο, ὡς εἶπον, ἀκατέ-λεσμα ποικίλων αἰτιῶν. Γνωστὸν εἶνε, ὅτι ὀλίγοι ἐκ τῶν εὐπορουσῶν καὶ μεμνημένων τάξεων ἀσπάζον-ται τὸ ἱερατικὸν στάδιον. Καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἔχῃ ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι οὐδὲμίαν τοῦτο παρέχει ἀσφαλὴ ὑπαρξὴν εἰς τὸν ἀνελαμβάνοντα αὐτό. Συνή-θως ἐκ τῶν ἀπορωτέων τάξεων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώ-πων τῶν ἀποτυχόντων εἰς πᾶν ἄλλο στάδιον, ζητοῦσι νὰ προχειριθῶσιν ἱερεῖς. Δύναται νὰ μεταβάλλωσι τοιαύτην κατάστασιν οἱ ἀξιότιμοι συνάδελφοι; Ἐὰν δύνανται, θέλουσι προσφέρειν τὴν ὑψίστην ὀπηρεσίαν εἰς τὴν πολιτείαν. Τὸ ἔργον δὲν εἶνε εὐχερὲς, θέλουσι παρέλθει πολλοὶ χρόνοι μέχρις οὗ ἀναπτύχθῃ ὁ πολι-τισμὸς παρ' ἡμῖν, ὅπως φθάσωμεν εἰς σημειῶν ἐπὶ τῆς-λον ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Εἰς τοῦτο δέον νὰ ἐλθωσιν ἐπισκοποὶ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξουσίαι τοῦ κράτους. Ὅταν ἡ κυβερνήσις προτείνῃ, ὅταν ἡ Βουλὴ συζητήσῃ περὶ μέ-τρων, τὰ ὅποια νὰ ἀσφαλίσωσιν εἰς τὴν κλήρον ὑπαρ-ξὴν ἀξιοπρεπὴ καὶ προαγωγὴν ἀνάλογον τῶν θυσίῶν, εἰς ἧς ὑποβάλλεται, τότε θὰ ἔχωμεν κλήρον ὅποιον ἀπαιτοῦμεν. Ἐνόςθ' ὅμως τὰ πράγματα ἔχουσιν ὡς ἔχουσιν, βεβαίως δὲν θέλει διὰ μαγικῆς ὁρίσθαι δια-θέσει τοιαύτην κατάστασιν ὁ μνηροπολίτης Γερμανός, οὔτε ἄλλος τις, οὔτε δύναται νὰ ἀρνηθῇ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ τὴν χειροτονίαν ἱερῶν.

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν βουλὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ὅστις δὲν ἔπρεπε

νὰ ἐγγίξῃ τὴν ἐκκλησίαν. Βεβαίως δὲν εἶμαι ἐγὼ ὅστις θέλω ἀρνηθῇ ὅτι πρωτίτως τὴν εὐθύνην τῆς παρε-χόμενης ταύτης τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ὅστις ἐγενήθη ἐπὶ τοιαύτῳ ἀκατελλήλῳ στάδιον, τὴν εὐ-θύνην ταύτην πρωτίτως φέρει ἡ κυβερνήσις. Πέσει διὰ τῆς ψήφου μου ἀπὸ τῆς παρῆς ὑπὲρ ἱερῶν ὅτι φρονεῖ ἡ ἀντιπολίτευσις περὶ τοῦ τῶν κατ' ὃν ἡ κυβερνήσις ἀντελήφθη καὶ ἐπέδωκε τὸ ζήτημα τῆς ἀναγομένης μνηροπολίτου Ἀθηναίων. Εἰς τὸν σημειῶν συνηρῶσαν μετὰ τῶν πιστοφύλων τῆς κυβερνήσεως. Ἡ κυβερνήσις ἐβίβηκεν ἀπολύτως τὸν τοῦ ἀρχιεπισκό-που Κιριλλίου Γερμανοῦ ὡς τὸ κατελλήλῳτον ποῦσιν ὅπως κατέβη τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιεποῦ τῆς Ἑλλάδος Ἑκκλησίας. Τὴν πρώτην ταύτην συνηρ-ξίαν, εἶνε γὰρ ἀπολύτως, δι' ἣν δὲν ὁρίσθη λόγος εἰς οὐδένα. Ἐγὼ φέρω καὶ γνωρίζω τὸν μνηροπολίτην Γερμανόν, ὅπως δὲν ἀρνεῖται τὰ γνωρίζοντάς ἐκ-κλὸν ἀληθεῖαν ἀντίστοιχον ἢ κατὰ τὸν. Ἐχω πιστοφύλων εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, εἰς τὴν ἀρεσκυριότητα, εἰς τὴν νομιμότητα, εἰς τὴν φιλοφροσύνην, εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν, αἵτις τὴν περιεχομένην, καὶ ἂν ἔχον ἐγὼ τὴν τιμὴν καὶ ἀγάπην ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ τοῦ ὑποφω-γῶ τῶν Ἑκκλησιαστικῶν, βεβαίως τὴν αἰετὴν μετ' αὐτοῦ ἤθελον ἔχει πιστοφύλων περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Γερμανοῦ. Ἀλλὰ ἂν ἔχω τὴν αὐτὴν πιστοφύλων περὶ τοῦ προσώπου ὡς κατελλήλῳτον διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν ἀντιβλήθη, οὐδὲν ὅσον συνηρῶσαν τὸν τῶν κατ' ὃν ἡ κυβερνήσις καὶ κατ' ἔξοχον ὁ ὁποιοῦς τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ ὁ ἀντιπροσώπος τῆς Ἑκκλησίας παρὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διελθόντων τὴν ἐκδοτικὴν ἐκ-κλὸν. Ὅτι δὲν ἀντιβλήθη τὸν τῶν κατ' ὃν ἀρνεῖται διότι τὸ οὐκ ὁδὸν ἀντιβλήθη ἀντιβλήθη εἰς τὸ ὅποιον ἀρνεῖται νὰ προσέχῃ καὶ αὐτὴν κυβερνήσις εἰς τὸ ἀπο-φύγειν τὴν πολιτικὴν, τὴν κατὰ τὴν καὶ ἰσχυρὰ τὴν ἐκκλη-σιαστικὴν καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν ἀρνηθῇ ὅτι ἐξ ὅλης ἐκείνης τῆς ὑπαθέτης ὑποῖ ἀντιβλήθη ἀπὸ τῆς πρώτης πρὸς ἐκλογὴν μνηροπολίτου ἀκατέλεστον ἀντιβλήθη μέχρι τῆς θέσεως, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀντιβλήθη τῆς ἐκδοτικῆς ἐκείνης ἔπρεπε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀντιβλήθη, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἀποφύγῃ ἡ κυβερνήσις ἐκ παντὸς τρόπου, ὅτι ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἀντιβλήθη ἐπὶ τοῦ θρόνου Ἀθη-ναίων τὸν ἀρίστην Γερμανόν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἀντιβλήθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦτον τὸν Ἀναστάσιον, ἂν ὑπῆρχε μετὰ τῶν ἡμῶν. Κατὰ τοῦτο ἱσχυρὰ ἡ κυβερνήσις, κατὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία αὐτῆς δὲν ὑπέβηκε οὐδὲν ὅσον πολιτικῇ. Καὶ μάλιστα κυβερνήσις, ἡ ὁ ποῦ-στάριος εἶναι ἀντὶ τοῦ παρῆς ἀντιβλήθη καὶ αὐτὴν τῶν πραγ-μάτων τοῦ τόπου τοῦτον, καὶ αὐτὴν ἰσχυρὰ ἡ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ἡ ἀντιβλήθη τοῦτον ἡ ἐκδοτικὴ τοῦ κληρικῶν ἐπὶ κληρικῆς τῆς Ἑκκλησίας κατ' αὐτὴν ἡδύναται νὰ μεταβλήθῃ ἀκατέλεστον τὴν κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων, καὶ κατ' αὐτὴν ἡδύναται νὰ μετα-βάλῃ τὴν ἡθικὴν θέσιν τῆς κυβερνήσεως.

Οὐδὲν ἔχον ἡ κυβερνήσις ἀντιβλήθη εἰς τὴν ἀντι-βλήθη ὅλον ἐκδοτικὸν καὶ πολυθρόνιτον ἀντιβλήθη. Ἐπομένως λοιπὸν αὐτὴς ἐπὶ τῆς καὶ φρονεῖ, ὅπως πῶσιν,

ὅτι ἡ ἐκδοτικὴ ἐκείνη ὑπέβηκε ἀντιβλήθη, ἀντιβλήθη ὑπὸ ἐκδοτικὴν πολιτικῇ, ἀντιβλήθη καὶ ὑπὸ ἐκδοτικὴν ἐκκλησια-στικῇ ἐκδοτικῇ τῶν γεννηθέντων ἀντιβλήθη. Ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε δὲν δύναται παρὰ τὰ θεωρήσει τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ὁριστικῶς ἀντιβλήθη. Ὁ μνηροπολίτης Ἀθη-ναίων κατὰ κανόνες ἀντιβλήθη εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀθη-ναίων, καὶ ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἤθελον εἶσθαι τυχὸν αἱ μέλλουσιν περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεις, ἔστω καὶ μὴς ἐκδο-κῆς ἀντιβλήθη, πᾶντοτε θὰ εἶναι βεβαίως περὶ ὑποθέσεως ἀντιβλήθη, πᾶντοτε θὰ εἶναι βεβαίως ὅτι ὁ μνηροπολί-της Ἀθηναίων ἀντιβλήθη ἀντιβλήθη καὶ ὅτι μόνον παρὰ τοῦ κανόνος ἡθικῆς κατέλθει τοῦ θρόνου τοῦτον. Ταῦτα λέγω χωρίς νὰ εἶμαι κατ' ἐλαχίστον εἰς ἀντι-φρονεῖν πρὸς τὴν γνωστὴν γνώμην μου περὶ τῆς πολι-τικῆς, τὴν ὅποιαν ἡκολούθησαν ἡ κυβερνήσις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτον, διότι πάντοτε φρονεῖ ὅτι ἡ κυβερ-νήσις, ὁλοκληρῶς καὶ ἂν εἶναι, ὁφείλει ἐκ παντὸς τῶ-που νὰ ἀποφύγῃ τὰ σκάνδαλα, καὶ μάλιστα τὰ ἐκ-κλησιαστικά, ἔστω καὶ ἂν διὰ τοιοῦτον ἀντιβλήθη ἐκδοτικῇ σκανδάλῳ, τὴν ἀντιβλήθη ἐπὶ τοῦ θρό-νου προσώπου, εἰς τὸ ὅποιον δικαίως κατ' ἐμὲ εἶχε πεποφύγει. Ἀλλ' ἔς μοι συγχωρηθῇ νὰ ἐκδοτικῇ ἐξ ὁλοκληρῶν τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ ἐκδοτικῶν τοῦτον, τὸ ὅποιον ἡλπίζω ὅτι ἡθελαν ἀντιβλήθη ἀντιβλήθη συ-ζητήσεως ἐν τῇ Βουλῇ. Νομίζω ὅτι πᾶς ὁ φρονεῖν ὅτι ἐγὼ φρονεῖ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτον κατὰ τὸν ἔχει νὰ ἐκδοτικῇ τὴν γνώμην αὐτοῦ ὅλως ἀντιβλήθη ἀπὸ πάσης νομιματικῆς ἰδέας. Κατὰ πόσον πιστῶς ὁπηρετήσῃ καὶ θέλω ὁπηρετήσῃ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀντι-πολιτείας τοῦτο εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς συνάδελφους. Ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ὑπάρχουσι ζητήματα, ἐπὶ τῶν ὅποιων δὲν δύναται νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τὴν νομιματικὴν πεποφύγειν. Ἐκ τῶν ζητήματων τοῦτον βεβαίως εἶνε πᾶν ζήτημα Ἀθῶν εἰς ὅτι ἱερώτατον ἔχει ὁ ἀντιβλή-πος, τὸ ζήτημα τὸ ἀντιβλήθη. Διὰ ταῦτα, ἂν ἀντι-βλήθη κατέλθει καὶ ἀντιβλήθη τὴν πολιτείαν, τὴν ὅποιαν μετῴθῃ ἡ κυβερνήσις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκδοτικῆς τοῦ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐκδοτικῆς ἐκ-δοτικῆς τὴν λόγην μου διὰ τὴν φάσιν, ἡν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔδωκεν ἡ ἀντιπολίτευσις καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βουλευτηρίου. Ἡ περὶ ἐμοῦ καὶ εἰς τὴν περὶ-πτώσει ταύτῃ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ κατ' οὐδὲν θέλει ἐπη-ρεάσει τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας μου. Δὲν θὰ ἀντιβλή-σῃ οὔτε εἰς αὐτοὺς τοὺς ὡς ἀδελφούς παρ' ἐμοῦ ἐκ-δοτικῆς ἀντιβλήθη ἀντιβλήθη ὡς ἀντιβλήθη ἡ μὴ κατ' ὁλοκληρῶν εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, διότι οὐδὲν νομίζω ἔχει τὴν ἐκδοτικὴν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μετῴθῃ εἰς νόμους. Ἐγὼ ἀντιβλήθη εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν διότι πεποφύγειν κατὰ πεποφύγειν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀντιπολι-τείας, διότι ἀντιβλήθη ἀντιπολίτευσιν ὡς ἐν τῶν στοιχείων τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως ἐντὸς ἔθνους καὶ θέλω μένει πιστὸς εἰς τὸ νόμους τοῦτο. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀδυστάτως ἐκδοτικῆς τὴν λόγην μου, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις ἐπὶ ζητήματος τοιοῦτον βεβαίως ὁπρε-βλήθη τὸ ὅριον τῆς εὐθύνης τῆς. Ὅταν ἡ ἀντιπολίτευσις

κατέλθει τὴν πολιτείαν τῆς ἀντιβλήθη, ὅριστα ἐκδο-κῆς ὅταν ἀντιβλήθη τὴν πολιτείαν τῆς ἀντιβλήθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτον, ἐκδοτικῆς τὸ κατὰ τὴν τῆς, καὶ ἐκδοτικῆς εἰς τὴν ἀντιβλήθη ἐκδοτικῆς ἀντιβλήθη τοῦς λόγους, διὰ τοῦς ὁποίους ἐκδοτικῆς ἀντιβλήθη τὸν τρόπον, μετ' οὗ ἐκ παντὸς μέσον ἐκδοτικῆς ἡ ἀντιβλήθη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοτικὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κιριλλίου-νίας. Καὶ ὅτε τὸ ζήτημα τοῦτο πέσει ἐκδοτικῆς ἀντιβλήθη, ἐκδοτικῆς μετὰ τῆς ἀντιπολίτευσεως, ἀλλὰ, νομίζω, ὅτι εἰς τὸ σημειῶν τοῦτον λήγει καὶ ἡ εὐθύνη καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀντιπολίτευσεως. Πᾶσα κατὰ τὴν ἀντιβλήθη μὴ ἀντιβλήθη πᾶσα εἰς τὰ πράγματα ἐκδο-κῆς τοῦ ὁρίου τῆς εὐθύνης ἡμῶν, καὶ τὸ ἐπ' ἐμοῦ, ἐκδοτικῆς περὶ ζητήματος οὐκ πᾶσα ἀντιβλήθη πολιτικῆς, ἀλλὰ περὶ ζητήματος ἀντιβλήθη, δὲν δύ-ναται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος νὰ ἀντιβλήθη τοιαύ-την πολιτείαν. (Ἀκολουθεῖ).

Ο ΧΡΟΝΟΣ

Ὁ χρόνος εἶνε χρῆμα
νὰ χάνει' εἶνε κρίμα.

Ἄν ἡ χρῆσις τοῦ χρόνου καλῇ,
καὶ τὸ κέρδος ἐντεῦθεν πολὺ.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ Ν. ΠΑΡΙΣΑ

Τῇ ἐπιτίμῳ Συλλόγῳ τῆς «Ἀναπλάσεως»!

Ὅς ἀμενέστατα ἐκομισάμην καὶ ἐνέγκων τὴν ἀπὸ κατ' ἐμὲ τοῦ παρῆς ἀντιβλήθη μὴνδος τιμολογῆ τοῦ πολυσε-βάστου Συλλόγου ἐπιστολὴν, ἡ, ἀκαλλιέργητος ἀντιβλήθη ἐπὶ πολὺ βασανισμένης με, ἀπεύδω ἀποκρίνασθαι πᾶν προθύμως.

Καὶ πρῶτον μὲν ὁφείλω γνωρίζαι τῷ μεγατίμῳ Συλλόγῳ, ὅτι οὐδαμῶς ἔχειται ἀληθείας ἡ εἰδήσις, ὅτι ὁ παρῆς Μνηροπολίτης Νοβογορόδσκι καὶ Πιερουνό-λεως κατέβηκεν εἰς τὴν ἀγιοτάτην δαιμονισμένην Σύνο-δον τῆς ὁμοσυνείκης Ἑκκλησίας 2,500 ἑκατὶ, ἐνὰ γράφῃ σύγγραμμα ἀποδεικνύον, ὅτι μόνον ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησία ἐστὶν ἡ ὁμοσυνείκη. Περὶ τοῦτον διεβεβαίωσαν με πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι λόγοι κλη-ρικοὶ τε καὶ λαϊκοί, μάλιστα δὲ πάντων ὁ ἐπὶ σοφία καὶ ἀρετῇ διαπρεπέστατος καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Τρότσκι.

Περὶ δὲ τῆς ἐν Ῥωσίᾳ θρησκευτικῆς κινήσεως οὐ-δὲν ἔχω ἐπὶ τοῦ παρῆς ἀναγγεῖλαι σπουδαίων ἀλλὰ μετ' ἀκατέλεστον χαρὰς καὶ προθυμίας ἀνακοινώσασθαι τῷ τιμιωτάτῳ Συλλόγῳ εἰ τι εὐρήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἄξιον δημοσιεύσεως ἐν τῇ ἀξιολογώτῃ «Ἀναπλάσει».

Τὰ δ' ἄριστα τῶν ἐν Ῥωσίᾳ ἐκδοτικῶν θρησκευ-τικῶν περιοδικῶν εἰσὶ τὰ ἑξῆς :

1) Χριστιανικὸν ἀνάγνωσμα, ἐν Περουπόλει. 2) Ὁδοιπόρος ἐν Περουπόλει. 3) Συγγράμματα τῶν ἀγ. Πατέρων, ἐν Μόσχῃ. 4) Ὁρθόδοξος ἐπιθεώρησις, ἐν Μόσχῃ. 5) Πόνοι τῆς ἐν Κιέβῳ Ἀκαδημίας, ἐν Κιέβῳ. 6) Ὁρθόδοξος συνδιαλεγόμενος, ἐν Κιέβῳ. 7) Πίστις καὶ λόγος, ἐν Χαρκόβῳ. Πολλοὶ δ' ἔξισι εἰσι καὶ αἱ ἐνταῦθα ἐκδοόμεναι ἑκατὲ τῆς ἱεραρχίας ἐφημερίδες Ἐκκλησιαστικὴ ἐφημερίς καὶ Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγγελιαφόρος, ὧν ἡ πρώτη ἐστὶν ὄργανον τῆς Ἱεράς Συνόδου.

Καὶ ταῦτα μὲν τό γε νῦν ἔχον· ἐρχόμενος δ' ἀπὸ μέσης καρδίας ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἐκδόσεως αὐτῆς σοφὸς Σύλλογος ἐπιβάλλεται θεοφύλακτον καὶ πλούσιον λόγον ἔξισι ἐγχειρήματος ὑποσημιουμένη μετὰ τοῦ προσήκουτος σεβασμοῦ.

Ἐν Περουπόλει, τῇ 29ῃ Ἀπριλίου 1890.

N. ΠΑΠΑΔΑΣ ἀρχιμανδρίτης.

Ὁ ἱερός Σύνδεσμος ἀπεφάνισεν τὴν ἰδιόση κυριακὴν σχολεῖν ἐν Πειραιεῖ. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης κυριακῆς ἤρξαντο γινόμενα τὰ μαθήματα τῇ ἡμέρῃ. Πρῶτος ὁμιλήσας ὁ ἱεροκήρυξ Ἀντωνίης καὶ ἱερόθεος Μητροπολίτης. Μετ' αὐτὸν ὁμιλήσαντες κατὰ σειράν οἱ ἐκ τῶν συμβούλων τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ ἱερ. Πλαχαΐης, ἱ. Πλατίνος καὶ ἱεροκήρυξ ἱεροσολιμώτου. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἱεροῦ Συνδέσμου εἶνε ἐπαινετὴ καὶ εἶνε μία ἀντιθέσις καὶ κατὰ τὸν διαμεριζομένον, αὐτίνες καὶ αὐτοὶ ἴδρυσαν ἐν Πειραιεῖ σχολεῖον κυριακόν.

— Περὶ τοῦ μεταθετοῦ τῶν ἀρχιερέων ἐν Ἑλλάδι οὐδὲν ἀκόμη ὁριστικὸν ἀπεφασίσθη.

— Εἰς τὸν κ. διευθυντὴν τῆς ἐν Σόφῳ «Ἀνατολῆς», ὄργανον τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίας, συνιστάμεν τὴν ἀρωγὴν ἀπάντησιν τοῦ ἡμετέρου ἐν Περουπόλει ἀρχιμανδρίτου κ. Παγίδα καὶ παρακαλοῦμεν χάριν τῆς ἀληθείας νὰ διαψεύσῃ τὴν εἰδήσιν, ἣν διέδωκε διὰ σχολικοῦ τοῦ διατριβῆς, ὅτι, ὅθεν, ἐνῷ ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Περουπόλεως διέθηκε γενναῖον ποῦν διὰ τὸν συντάξοντα σύγγραμμά ἀποδεικτικόν τῆς ὑπεροχῆς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς τῶν διαμεριζομένων, καὶ ἐνῷ τὸ κατετέθειν κερμαῖον ἠδύνη μεγάλως ἐκ τῶν τόκων, δὲν εὐρέθη αὐτῷ εἰς ῥῶσος ἱκανὸς νὰ παρουσιάσῃ ἐν τοιοῦτον σύγγραμμά. Ἰδοὺ ὅτι ἡ εἰδήσις αὕτη εἶνε ψευδής. Ῥητορικίζουσιν ἄρα γε τοιαῦται διαδόσεις τῇ φέσει τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας;

— Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἀριθμοῦσα πρὸ αἰῶνος μόλις τριακόσια χιλιάδας μέλη ἀριθμεῖ σήμερον ἐν ταῖς Ἰνδομέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πλείον τῶν δέκα ἑκατομμυρίων.

— Ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἀρμενίας κ. Ἀνθίμος Ἀλεξούδης γράφει διατριβὴν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ «Ἀληθείᾳ» Κωνσταντίνου περὶ τῶν προταθεισῶν ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγίου Μαρτίνου κ. Θεοκλήτου διορθώσεων πιστῶν σχολείων. Καὶ ἡ σεβασμιότης του δὲ ἐπιβεβαίωσεν ὅτι ἔχον ὑπὸ τὴν κυριότητά του ἱεροκλίον εἰλητὴν περιέχον τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἁγ. Ἰω-

άννου τοῦ Χρυσοστόμου δι' ἐργαζομένων χειροκλήτων ἐπιμεριζομένης ποσότητος εἶναι ἐκτενέστερος τὰς λέξεις λέγοντος καὶ πλὴρωμα καὶ ὅχι λογιῆς καὶ πλὴρωμα, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος «Ἀναπλαττόμενος» ἐξ ἡγίου Ὁρους τῇ «Ἀναπλάσει» ἰπείστερον.

— Τῇ 6 Φεβρουαρίου 1891 συμπληροῦται χιλιετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίνου. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ μεγάλου τούτου Ἑλλήνου ἱερέως ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Χαλκίδος κ. Πλατίνος ἠπίβουλε τῇ ἐργῇ Συνάφῃ τῆς Ῥωσικῆς πλῆρης σύγγραφης, ὅπερ ἐκδόσθαι προεβλεπότο, προκηρυσσόμενον ἐν ἑσπέρῳ ἐν Ῥωσσίᾳ ἡ χιλιετηρὶς.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» κ. Ἀλέξανδρος Ρ. Παγκράτης εὐχρηστέως ἡ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην αὐτῆς ἐκ τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων α) τὴν δεκάτομον μετάφρασιν τῶν Ἱεροσολιμίων Βίων τοῦ Πλουτάρχου καὶ β) ἐπὶ τὸν τόμον ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν «Φιλολογικῶν Ἰπείρων».

Ὁ κ. Ζήκος Ῥώσης 1) τὴν «Περὶ τῆς ἐκδόσεως πασῶν τῶν θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν πραγματείων του» 2) τὴν κατὰ τὸ 1876 ἐπὶ τῇ ἐφορῇ τῶν Τριῶν Ἱεροκλήων ἐκφωνηθεῖσα λόγον του 3) ἀνὰ τὸν ἀντίτυπον τῶν κατὰ τὸ 1874 καὶ 1876 πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀποσταλτικῶν ἐκθέσεων αὐτοῦ.

— Ὁ κ. Π. Καρολίδης τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν σύγγραμμά αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀναμνήσεις Σκαλτσούνη».

— Ὁ κ. Κ. Πατρίκιος ἀί τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ πύθη τῶν ὀρθολογικῶν καὶ ἡ θεολογία αὐτῶν» συγγραμμὴν του καὶ β) τὴν ἀπ' αὐτοῦ φελοποιηθεῖσαν μετάφρασιν τοῦ διττοῦ «Περὶ τῶν τριτοκλήτων καὶ τῆς θεολογίας αὐτῶν» συγγραμματος τοῦ Ἀδύλφου Βαρδολιβερίου.

— Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Πλαταμῶνος τρία ἀντίτυπα τῆς κατὰ τὸ 1883 ἐν τῷ «Παρισκῶ» ἠηθείσης ὁμιλίας του, εἰς τὴν περὶ τῆς Ριζ. Σχολῆς ἐκθεσίαν του.

— Ὁ κ. Κωνσταντίνου ἐν ἀντίτυπον τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ «Ἀλέξανδρου Ἁγίου Ἱεροκλή».

ΤΟ 12 ΑΡΘΡΟΝ

ΤΟΥ ΚΙΕΒΟΥ

ΙΩΑΝ. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

ΠΕΡΙ ΑΥΤΕΞΟΥΣΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΦΥΛΛΟΝ

Τύποις Α. Κολικιόκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου